

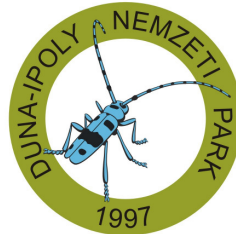
ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

DARÁNYI IGNÁC TERV

A HUDI21056 Jászkarajenői puszták kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Budapest
2015

Jelen fenntartási terv az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 3.) VM rendeletben foglaltak alapján készült

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

székhely: 1121 Budapest, Költő u. 21.
postacím: 1525 Budapest, Pf.: 86.
Tel: 0036-391-4610 Fax: 0036-200-1168
E-mail: dinpi@dinpi.hu
Web: <http://www.dinpi.hu>

Felelős tervező

Baranyai Zsolt
Fehér Balázs
Schrett Andrea

Vezető szakértők

Vidra Tamás (természetvédelem)
Vincze Tibor (agrár)

Közreműködő szakértők

Horváth Soma
Kendrovszki Boglárka
Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
Örvössy Noémi
Petrányi Gergely
Szelényi Balázs

© Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2015

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....	3
1. A terület azonosító adatai	4
1.1. Név	4
1.2. Azonosító kód	4
1.3. Kiterjedés	4
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	4
1.5. Érintett települések	4
1.6. Egyéb védetség kategóriák.....	5
1.7. Tervezési és egyéb előírások	7
2. Veszélyeztető tényezők	9
3. Kezelési feladatok meghatározása	15
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	15
3.2. Kezelési javaslatok	16
3.2.1. Élőhelyek kezelése	16
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	36
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	37
3.2.4. Kutatás, monitorozás	39
3.2.5. Mellékletek	41
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében ...	45
3.3.1. Agrártámogatások	45
3.3.2. Pályázatok	47
3.3.3. Egyéb	47
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	47
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	47
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	48
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	53

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Jászkarajenői puszták kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (a továbbiakban kjTT)
-------------------------	--

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUDI21056
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	6968,27 ha
--------------------------------	------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek (a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)

A Natura 2000 adatlapon szereplő Natura 2000 jelölő élőhely:

- Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*

Jelölőnek javasolt közösségi jelentőségű élőhelyek:

- Síksági pannon löszgyepek (6250)*
- Pannon homoki gyepek (6260)*
- *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)

1.4.2. Jelölő fajok

- kiséfészű aszat (*Cirsium brachycephalum*)
- nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- vágó csík (*Cobitis taenia*)
- réti csík (*Misgurnus fossilis*)
- szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)
- mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
- vidra (*Lutra lutra*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
BÁCS-KISKUN MEGYE		
Tiszakécske	584,4	4,39
JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE		
Tiszajenő	326	11,56
Tiszavárkony	190,6	5,35
Tószeg	846,8	14,31
PEST MEGYE		
Jászkarajenő	3031	46,54
Kocsér	653,7	9,72
Köröstetlen	519,9	15,93
Törtel	815	9,69

1. táblázat: Érintett települések

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület	(HUDI10004)	Jászkarajenői puszták különleges madárvédelmi terület	6667,79	275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Sós-gyep	29,18*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Felsőkarai szikes tavak 1.	13,35*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Felsőkarai szikes tavak 2.	6,46*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Felsőkarai szikes tavak 3.	9,82*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Felsőkarai szikes tavak 4.	90,23*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Felsőkarai szikes tavak 5.	3,41*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Felsőkarai szikes tavak 6.	13,45*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Felsőkarai szikes tavak 7.	46,95*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett	szikes tó	Törteli-ernyő 1.	1,03*	a természet

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
természeti terület				védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Törteli-ernyő 2.	9,81*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Törteli-ernyő 3.	25,69*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Törteli-ernyő 4.	13,09*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Törteli-ernyő 5.	9,00*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Alsókarai-szikes-tó	4,26*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Törőcsik-dűlő	56,27*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Faluszéli szikes-tó	5,02*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Régi halastó	24,22*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti terület	szikes tó	Varga-nádas	47,13*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti emlék	kunhalom	FÖMI: 2589 Blokazonosító: Q7J7K-D-10; U7CEK-J-10; U7MUK-7-10 Jászkarajenő és Tószeg közigazgatási határán	0,08*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti emlék	kunhalom	FÖMI: 6020 Blokazonosító: QAK8Q-Q10 Jászkarajenő és Törtel közigazgatási határán	0,05*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
ex lege védett természeti emlék	kunhalom	FÖMI: 8625 Blokazonosító: D9K8Q-M-09; Q8TFQ-4-10 Jászkarajenő, Kocsér és Tiszakécske közigazgatási határán	3,56*	a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény
országos ökológiai hálózat övezet	MT	magterület	3836,72 (55,06%)	az Országos Területrendezési Tervről

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
				szóló 2003. évi XXVI. törvény
országos ökológiai hálózat övezet	OF	ökológiai folyosó	2540,81 (36,46%)	az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
országos ökológiai hálózat övezet	PT	pufferterület	182,42 (2,62%)	az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény

*A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 26. § (3) bekezdés szerinti hatósági határozatok hiányában hozzávetőleges adat.

2. táblázat: Egyéb védettségi kategóriák

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

- A területre nincsen sem elfogadott, sem jóváhagyásra váró természetvédelmi kezelési terv.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Pest Megye Önkormányzata Közgyűlésének 5/2012. (V. 10.) önkormányzati rendelete Pest Megye Területrendezési tervéről
- Jászkarajenő településnek az Önkormányzat tájékoztatása szerint jelenleg nincs jóváhagyott, hatályos településrendezési terve.
- Kocsér Község Önkormányzata képviselő-testületének 10/2003. (XII. 19.) Ök rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
- Kőröstetétlen Önkormányzata képviselő-testületének Község 2/2006. (V. 15.) Ök rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
- Tiszajenő Község Önkormányzat 15/2006. (VI. 30.) rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
- Tiszakécske településnek az Önkormányzat tájékoztatása szerint jelenleg nincs jóváhagyott, hatályos településrendezési terve.
- Tiszavárkony településnek az Önkormányzat tájékoztatása szerint jelenleg nincs jóváhagyott, hatályos településrendezési terve.
- Tószeg Község Önkormányzata Képviselő-testületének 26/2004.(XI.01.) sz. Önkormányzati rendelete a Helyi Építési Szabályzatról
- Törtel Község Önkormányzata Képviselő-testületének 12./ 2013. (X.04.) számú rendelete a Helyi Építési Szabályzatról

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

Hatályos körzeti erdőtervek:

- A 812 sz. Ceglédi Erdészeti Tervezési Körzet második erdőterve (érvényes: 2007. január 1. – 2016. december 31., törzskönyvi száma: 27/2007.)
- A 814 sz. Abonyi Erdészeti Tervezési Körzet második erdőterve (érvényes: 2008. január 1. – 2017. december 31., törzskönyvi száma: 31/2008.)
- A 921 sz. Szolnoki Körzet Erdőterve (érvényes: 2005. január 1. – 2014. december 31., törzskönyvi száma: 31/2005.)

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- Jászkarajenői Vadásztársaság (Jászkarajenő) vadgazdálkodási tervének kódszáma: 13-579710-1-4-1 (érvényes: 2007-2017.)
- Kocséri Vadásztársaság (Kocsér) vadgazdálkodási tervének kódszáma: 13-579610-1-4-1 (érvényes: 2007-2017.)
- Dél-Pest Megyei Mezőgazdasági Részvénytársaság Vadásztársaság (Cegléd) vadgazdálkodási tervének kódszáma: 13-578810-1-3-3 (érvényes: 2007-2017.)
- Rákóczi Ferenc Vadásztársaság (Törtel) vadgazdálkodási tervének kódszáma: 11-578910-1-4-1 (érvényes: 2007-2017.)

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- A területre vonatkozó halgazdálkodási tervek nincsenek.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- Vízyűjtő-gazdálkodási terv 2.12 Nagykőrösi-homokhát részvízyűjtő alegység, 2010. április; Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság; Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi- és Vízügyi Igazgatóság (felülvizsgálat várható éve: 2015.)

1.7.7. Egyéb tervek

- A tervezett M8 autópálya keresztezi a kjTT területét.

1.7.8. Jogerős engedélyek

- Kaszálási engedélyek, amelyeket a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség adott ki.

2. Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, amelyeket az aktuális állapotra alakítva ismertetünk. Az érintett terület %-os nagyságát a kJTt teljes területéhez viszonyítva adjuk meg.

Belső veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H = nagy, M = közepes, L = kis jelentőségű)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.02	haszonnövény váltás	M	5	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, kiskécskű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>), nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szívárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>); Repce, napraforgó egyre nagyobb területen való termesztése az évelő pillangósok és a gabonafélék rovására. Vegyszerhasználat és intenzív kultúra jellemző, így a területre sokkal többször mennek ki (3-szor vegyszereznek, sorközt művelik, gyomirtanak). A beszivárgás miatt a környező gyepterületek, illetve minden vízhez kötődő élőhely és faj veszélyeztetett. Főleg a zárvány szántóknál probléma, amik szikes tavak közé ékelődnek.
A03.01	intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	H	50	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, Síksági pannon löszgyepek (6250)*, Pannon homoki gyepek (6260)*, <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), kiskécskű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>), nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>); Szárazabb évben annyira nem jellemző, mert akkor csak egyszer kaszálnak, de csapadékosabb évben 2-szer, ez nagyobb problémát okoz. A búvósávok az év későbbi időszakában történő hasznosítása is gondot okoz, mert az itt menedéket találó fajok élőhelyét eltünteti (több faj is a kaszátlan növényzetben találja meg az életfeltételeit, pl. a jelölő nagy tűzlepke

				(<i>Lycaena dispar</i>). A gyakori, vagy természetvédelmi szempontból rossz időpontban végzett kaszálás az élőhelyek fajösszetételét homogenizálja, egyes fajok szaporodását megakadályozza.
A04.01	intenzív legeltetés	L	10	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, Síksági pannon löszgyepek (6250)*, Pannon homoki gyepek (6260)*; A túlzott legeltetés a gyepek kitaposását, gyomosodását, fajkészletük átalakulását eredményezi.
A04.03	pásztorokodás felhagyása, legeltetés hiánya	M	20	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, Pannon homoki gyepek (6260)*, kistűzű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>); Megindul a növényzet avasodása, ezzel egy időben megjelennek az inváziós fajok, és beindul a nem kívánt szukcesszió, a cserjésedés.
D01.02	autópályák, autóutak, fő- és mellékutak	L	10	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>); Élőhelyek fizikai felszámolása, illetve zavarás, mocsári teknős és vidra esetén elütés folytán veszélyeztet.
D02.01	villany- és telefonvezetékek	L	5	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*; A jászkarajenői halastó környékén és a kocséri terület egységén 20 kV, magasfeszültségű vezeték húzódik az egész területen keresztül (DNy-ÉK). A karbantartási munkálatok taposással, cserjeirtással, nyomvonalváltás esetén gyepfeltöréssel járnak. A vezetékek a nagyobb testű madarak pusztulását okozzák, tájképi szempontból is kedvezőtlenek.
E01.03	diszperz (tanyasias) emberi jelenlét	M	50	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, Pannon homoki gyepek (6260)*; Törtel és Tószeg kivételével gyakorlatilag az egész területen jellemző. Az élőhelyek kiterjedése csökken, a jelölő fajokat pedig zavarja.
E03.01	háztartási hulladék	L	10	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, Pannon homoki gyepek (6260)*; Főként az utak és a csatornák mellett jellemző, ahol zsákból lepakolják a szemetet. A hulladék lerakása károsítja az élőhelyeket és fajokat, járulékos hatásként megjelenik a gyomosodás.
F01.01	intenzív, vagy intenzívebbé váló haltenyésztés	M	10	Vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szivárványos ökle

				<p>(<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>);</p> <p>A jászkarajenői halastó környékén okozza a legnagyobb problémát. A halastó környéki csatornákból táplálják a tavat, ami a vízháztartást változtathatja meg. Emellett a csatornába engedik a tóból a vizet, amely során a tóban tenyésző idegenhonos inváziós halfajok (ezüstkárász (<i>Carassius auratus gibelio</i>), amúrgéb (<i>Perccottus glehni</i>) és kínai razbóra (<i>Pseudorasbora parva</i>)) kikerülnek a csatornába, ezzel a jelölő halfajok életterét szűkítik.</p>
F03.01	vadászat	M	50	<p>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, Síksági pannon löszgyepek (6250)*, Pannon homoki gyepek (6260)*, <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440);</p> <p>A taposás (gyepeken terepjárával közlekednek), az illegális vadtakarmány (ocsú) kihelyezése okozta gyomosodás, a madárállomány zavarása, (elsősorban vízivad-vadászat során) okoz problémát.</p>
F04	növénygyűjtés, általános (szárazföldi)	L	5	<p>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, Síksági pannon löszgyepek (6250)*, Pannon homoki gyepek (6260)*, <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)</p> <p>A gyógynövénygyűjtés során a növények kiásása károsítja az élőhelyet, teret nyit a gyomosodásnak, a kiásott növényfajok egyedszáma pedig csökken.</p>
H02.05	szennyvíz beszivárgás a talajvízbe	M	50	<p>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szívárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>);</p> <p>Elsősorban a Kőrös-éren és a tanyák környékén, a beszivárgás miatt a vízhez kötődő élőhelyek és fajok veszélyeztetettek.</p>
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	100	<p>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, Síksági pannon löszgyepek (6250)*, Pannon homoki gyepek</p>

				(6260)*, <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440); Az inváziós fajok (bálványfa (<i>Ailanthus altissima</i>), fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>), lepényfa (<i>Gleditsia triacanthos</i>), korai tamariska (<i>Tamarix tetrandra</i>), közönséges ördögcérna (<i>Lycium barbarum</i>) selyemkóró (<i>Asclepias syriaca</i>), parlagfű (<i>Ambrosia artemisiifolia</i>), ezüstkárász (<i>Carassius auratus gibelio</i>), amúrgéb (<i>Perccottus glehni</i>) és kínai razbóra (<i>Pseudorasbora parva</i>)) jelenléte az élőhelyeket teljesen átalakítja, leromlásukhoz vezet, a fajok az élőhely átalakulásával eltűnnek, a halfajok esetén az őshonos fajok szaporodási sikere erősen lecsökken, állományaik visszaszorulnak, akár el is tűnhetnek.
J02	problémát jelentő őshonos fajok	M	50	Síksági pannon lőszgyepek (6250)*, Pannon homoki gyepek (6260)*; Főként magasabb térszíneken, a legelőkön jellemző, elszaporodik a mezei aszat (<i>Cirsium arvense</i>) és a tövises iglice (<i>Ononis spinosa</i>). A legelőgyomok térnyerése a jelölő élőhelyek szerkezetét károsítja, leromlásukat okozza.
J02.02	hordalékkotrás	L	5	Vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>); A kotrás során a vízínövényzet elpusztul, az ott élő állatfajokat zavarja, az egyedek elpusztulhatnak, a vízáramlási viszonyok megváltoznak. A kotrásból származó iszap lerakása a part menti élőhelyeket megszünteti, károsítja és a felszínre kihelyezett iszap a gyomfajok és az inváziós fajok terjedésének teret nyit.
J02.05.02	belvízviszonyok megváltoztatása	H	80	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), kiséfészű aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>), nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), vidra (<i>Lutra</i>

				<p><i>lutra</i>); A vízelvezetés, a vízviszonyok megváltozása a vízhez kötődő élőhelytípusok, illetve fajok területről történő eltűnéséhez vezet.</p>
J02.07.01	talajvíz kivétel mezőgazdasági célra	M	40	<p>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>); A halastavak feltöltése és az öntözés miatt a csatornákból és a környező területekről eltűnik a víz, és a hozzá kötődő élőhelytípusok és fajok.</p>
J02.10	vízi és parti vegetáció kezelése csatornázás céljából	M	30	<p>Vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>); A csatornák partján intenzíven irtják a növényzetet, nem marad árnyékolás, búvóhely, gyorsul a lefolyás, illetve veszélyeztetni a jelölő fajok táplálkozó- és szaporodóhelyét. Ezen kívül veszélyeztet a folyamatos emberi jelenlét, zavarás és a szervesanyag felhalmozódása a csatornapartokon.</p>
K01.03	kiszáradás	M	50	<p>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, <i>Cnidion dubii</i> folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440), kiséfészku aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>), nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>), vágó csík (<i>Cobitis taenia</i>), réti csík (<i>Misgurnus fossilis</i>), szivárványos ökle (<i>Rhodeus sericeus amarus</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>); A kiszáradás hatására megváltozik a sódinamika a talajban, ezáltal csökken a szikesedés, ezen kívül az élőhelyek fajösszetétele átalakul, a területről a nyílt vizű szikes tavak, nedves rétek és a hozzájuk kapcsolódó társulások és fajok egyre inkább eltűnnek.</p>

3. táblázat: Belső veszélyeztető tényezők

Kívülről ható veszélyeztető tényezők:

Kívülről ható veszélyeztető tényező nem ismert.

Jövőben ható, potenciális veszélyeztető tényezők:

Jövőben ható, potenciális veszélyeztető tényező nem ismert.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Rendeltetés:

A terület elsődleges és stratégiai jellegű rendeltetése, hogy őrizze meg a valamikor általánosságban jellemző társulások mára fragmentálódva megmaradt elemeit, az ott található jelölő növény- és állatfajokat, valamint azok élőhelyeit.

Célkitűzés:

A területen cél az alföldi szikes élőhelytípusok (Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*), valamint az egyéb alföldi gyeptípusok (Síksági pannon löszgyepek (6250)*, Pannon homoki gyepek (6260)*, *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)) és az ahhoz kötődő fajkészlet minél nagyobb változatosságú megőrzése.

- A vízhez kötődő élőhelytípusok megőrzésének eszköze a vízellátottság aktív javítása és a belső fragmentáltság felszámolása. A jelölő faj kifestéskü aszat (*Cirsium brachycephalum*), nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*), vágó csík (*Cobitis taenia*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és vidra (*Lutra lutra*) megőrzése érdekében a vízellátás szabályozása, biztosítása szintén elengedhetetlen.
- A természetvédelmi kezelés a területen szétválaszthatatlanul fonódik össze a fenntartható tájhasználat (elsősorban a gyepgazdálkodással), amely az értékes élőhelyek mintázatának stabilizálását is jelenti.
- A kaszálási/legeltetési rendszer kialakítása a túlhasználat, illetve az alulhasználat megszüntetése érdekében szükséges. A megfelelő használat a jelölő faj kifestéskü aszat (*Cirsium brachycephalum*) és nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) fennmaradása és populációjának növekedése érdekében szintén kulcsfontosságú.
- Az inváziós idegenhonos fajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), lepényfa (*Gleditsia triacanthos*), korai tamariska (*Tamarix tetrandra*), közönséges ördögcezna (*Lycium barbarum*) selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), ezüstkárász (*Carassius auratus gibelio*), amúrgéb (*Perccottus glehni*) és kínai razbóra (*Pseudorasbora parva*)) terjedésének megállítása, lehetőség szerint minél teljesebb körű eltávolítása a jelölő élőhelyek fajkészletének megőrzése érdekében fontos cél. A legelőkön a problémát jelentő, felszaporodó őshonos fajok (mezei aszat (*Cirsium arvense*) és tövises iglice (*Ononis spinosa*)) visszaszorítása is szükséges.
- Mivel a terület nagy részét érinti a Jászkarajenői puszták különleges madárvédelmi terület (HUDI10004), a fenntartási tervben foglaltak a területet látogató, illetve ott élő madárfajok (pl. ugartyúk (*Burhinus oedicnemus*), haris (*Crex crex*), piroslábú cankó (*Tringa totanus*), nagy goda (*Limosa limosa*), sárszalonka (*Gallinago gallinago*), kis lile (*Charadrius dubius*), bőjti réce (*Anas querquedula*), cigányréce (*Aythya nyroca*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), gulipán (*Recurvirostra avosetta*), fehér gólya (*Ciconia ciconia*), daru (*Grus grus*), bölömbika (*Botaurus stellaris*), vörös gém (*Ardea purpurea*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), szalakóta (*Coracias garrulus*), parlagi pityer (*Anthus campestris*), kis örgébics (*Lanius minor*), a kék vércse (*Falco vespertinus*), pusztai ölyv (*Buteo rufina*), kerecsensólyom (*Falco cherrug*)) fennmaradását, védelmét is szolgálják.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

Az alábbi előírások a Jászkarajenői puszták Natura 2000 terület országos jelentőségű védett természeti területet nem érintő részeire ajánlásként vonatkoznak, azonban az országos jelentőségű védett természeti területeken (ex lege védett szikes tavak) a hatósági eljárások során egyéb jogszabályok alapján érvényesíteni kell azokat.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A terület kezelésére vonatkozó javaslatokat a gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok tárgyalásával kezdjük, utána következnek a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.

A **gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatokhoz** tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, előírások, valamint a kritikus pontok beazonosítása.

Ezután következik az egyes kezelési egységek részletes jellemzése, amit kezelési egységként a hozzájuk tartozó előírás-javaslatok, valamint vadgazdálkodási és élőhelyrekonstrukciós javaslatok felsorolása követ. **Kezelési egységnek** azt a funkcionálisan egybe tartozó csoportot nevezzük, ami azonos kezelést igénylő élőhelyeket foglal magában, az előírt kezeléseket betartása által biztosítva a területen található jelölő értékek (fajok és/vagy élőhelyek) megőrzését. Az azonos kezelési egységbe tartozó élőhelyek különböző élőhelytípusba is tartozhatnak, és elhelyezkedésük pontszerű, egymástól távoli is lehet; a hangsúly azon van, hogy kezelés szempontjából azonos igényűek. A kezelési egységek lehatárolása alapvetően élőhelyek alapján történt, figyelembe véve a jelenlegi és várható jövőbeni gazdálkodási lehetőségeket.

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A területen a vizes élőhelyek fenntartásához, fejlesztéséhez kapcsolódó, az egyéb, természetvédelmi kezelésekhöz tartozó, valamint a terület bemutatását szolgáló beruházások támogatandók. Ilyen beruházások lehetnek:

- természetvédelmi célú vízgazdálkodás lehetőségeinek kialakítása, árasztásos vízpótlás megvalósítása érdekében a meglévő árokrendszerek, zsilipek felülvizsgálata,
- a Natura 2000 területen húzódó 20 kV-os távvezetékek keresztartóinak szigetelése, szükség esetén földkábelre cserélése a madárpusztulások megakadályozása érdekében,
- oktatási- és bemutatóhelyek létesítése.

A gazdálkodáshoz nem köthető, valamint a Natura 2000 terület fenntartásához, fejlesztéséhez, bemutatásához nem szükséges beruházások kerülendők – különösen a területen jellemző következő tevékenységek: 20kV-os és 0,4 kV-os légvezetékek építése, mezőgazdasági földutak burkolt úttá történő kialakítása.

Gazdálkodáshoz köthető javaslatok:

Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok közül a szántóterületek visszagyepesítésére, valamint az idegenhonos erdőállományok őshonos fafajúvá történő szerkezetátalakítására vonatkozó javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg.

Kezelési egységek

A tervekészítés során a teljes kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területre vonatkozó ÁNÉR alapú élőhelytérkép készült. Az azonos kezelést igénylő élőhelyek és élőhelykomplexumok, valamint a reális hasznosítási lehetőségek alapján az alábbi kezelési egységeket határoltuk le:

1. KE1: Híjarasok
2. KE2: Nádasok
3. KE3: Kaszálással és legeltetéssel hasznosítható területek
4. KE4: Kizárólag legeltetésre javasolt területek
5. KE5: Fazorok, cserje- és erdősávok
6. KE6: Erdők
7. KE7: Szántók, kertek, gyümölcsösök
8. KE8: Erősen leromlott és beépített élőhelyek
9. KE9: Halastavak

1. Kezelési egység kódja, neve:

KE1: Híjarasok

Kezelési egység meghatározása:

A területen igen kis kiterjedésben megtalálható, a csatornában és a jászkarajenői halastó környéki vízállásokban előforduló híjarasok tartoznak ide.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: Ab – Folyók, áramló vizű csatornák hínárnövényzete
BA – Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál
- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint jelölő élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

A kezelési egységben minden gazdálkodási mód kerülendő (a nádaratás is), beavatkozás csak esetleges természetvédelmi kezelés részeként történhet.

Vadgazdálkodás:

- Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell. A kezelési egységben található vizes élőhelyek környezetében kizárólag acélsörét használata javasolt, valamint fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad-vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt.

Vízgazdálkodás:

- A vízhez kötődő élőhelyek vízellátottságának biztosítása szükséges, a területről a vízelvezetés nem javasolt.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok**a) Kötelezően betartandó előírások:**

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet, valamint a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

V67	A területet kezeletlenül kell fenntartani, mindennemű beavatkozás tilos. <i>Megjegyzés: Az esetleges természetvédelmi kezelést kivéve.</i>
VA03	A területen szóró, vadetető, sózó nem létesíthető.

4. táblázat: A KEI kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egységben a vizes élőhelyek területén az idegenhonos halfajok (ezüstkárász (*Carassius auratus gibelio*), amúrgéb (*Perccottus glehni*) és kínai razbóra (*Pseudorasbora parva*)) állományának csökkentése szükséges, bár ennek kidolgozott módszertana jelenleg nincs.

A kezelési egység vízviszonyait a természetes vízjáráshoz hasonlóvá javasolt alakítani, ennek érdekében megfelelő vízszabályozó műtárgyak kialakítása javasolt.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos, inváziós halfajok lehetőség szerinti minél teljesebb körű eltávolítása a jelölő halfajok megőrzése érdekében fontos cél, mivel az idegenhonos fajok elterjedése a kompetíció miatt a jelölő fajok állományainak visszaszorulását, esetlegesen eltűnésüket okozhatja. Egyéb kezelés ezen önfenntartó, vagy spontán szukcesszióval érintett területeken nem szükséges, a jelölő vöröshasú unka (*Bombina bombina*), vágó csík (*Cobitis taenia*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), illetve mocsári teknős (*Emys obricularis*) és vidra (*Lutra lutra*) populációk érintetlen „magterületeként” szolgálhat a terület.

2. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE2: Nádasok

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe a jászkarajenői halastó környékén, valamint a szintén jászkarajenői Varga-nádas és Templom dűlő, illetve a tószegi Pákra és a Törteli Ernyők területén fekvő nádasok tartoznak.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: B1a – Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint jelölő élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

Ezeket a területeket nádaratással lehet kezelni, de a nád között fészkelő madárfajok érdekében legalább 20% 5 évesnél idősebb nádfoltot (lehetőleg minimum 1 ha-os kiterjedésben) mindig javasolt meghagyni. Amennyiben inváziós fajok is megjelennek, azok eltávolítása szükséges.

- A nádasok melletti gyepterületeken náddepo kialakítása csak a természetvédelmi kezelővel egyeztetve javasolt.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának természetvédelmi kárt nem okozó szinten tartása, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egység környezetében található jelölő és jelölőnek javasolt élőhelyek védelme érdekében fontos (a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).
- A kezelési egységben magaslesek elhelyezhetők, szórót, sózót azonban nem javasolt elhelyezni. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.
- A kezelési egységben található vizes élőhelyek környezetében kizárólag acélsörét használata javasolt, valamint fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad-vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt.

Vízgazdálkodás:

- A vízhez kötődő jelölő élőhelyek vízellátottságának biztosítása szükséges, a területről a vízelvezetés nem javasolt.

*Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok*a) Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet, valamint a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

V47	December 15. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talaviszonyok figyelembe vételével.
V50	A nádas minimum 20-30%-át nem szabad learatni.

V53	A hagyásfoltot 5 évig fenn kell tartani, az 5. évben aratása kötelező, és a következő hagyásfoltot eltérő helyen kell kialakítani. <i>Megjegyzés: Az avas nádfoltok fennhagyása az 5. éven túl is lehetséges, természetvédelmi szempontból kedvező.</i>
V59	A nádatást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.
V60	A nádatás során természetes, gyorsan lebomló anyagokból készített kötöző anyagot köteles használni.
V62	A nádatás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos.
VA03	A területen szóró, vadetető, szóó nem létesíthető.

5. táblázat: A KE2 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az idegenhonos inváziós fajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), lepényfa (*Gleditsia triacanthos*), korai tamariska (*Tamarix tetrandra*), közönséges ördögcérna (*Lycium barbarum*) selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni. A kezelési egységben a vizes élőhelyek területén az idegenhonos halfajok (ezüstkárász (*Carassius auratus gibelio*), amúrgéb (*Perccottus glehni*) és kínai razbóra (*Pseudorasbora parva*)) állományának csökkentése is szükséges, bár ennek kidolgozott módszertana jelenleg nincs.

A kezelési egység vízviszonyait a természetes vízjáráshoz hasonlóvá javasolt alakítani, ennek érdekében megfelelő vízszabályozó műtárgyak kialakítása javasolt.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az inváziós fajok lehetőség szerinti minél teljesebb körű eltávolítása a környező jelölő és jelölőnek javasolt élőhelyek (Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)* és Síksági pannon löszgyepek (6250)*, *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)) fajkészletének megőrzése érdekében fontos cél, mivel az inváziós fajok terjedése a környező jelölő élőhely degradálását, megsemmisülését okozhatná. Egyéb kezelés ezen öfenntartó, vagy spontán szukcesszióval érintett területeken nem szükséges, a jelölő vöröshasú unka (*Bombina bombina*), vágó csík (*Cobitis taenia*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), illetve mocsári teknős (*Emys obricularis*) és vidra (*Lutra lutra*) populációk érintetlen „magterületeként” szolgálhat a terület. Az avas nádfoltok 5 éven túli meghagyása az idős nádasban fészkelő madárfajok (vörös gém (*Ardea purpurea*), törpegém (*Ixobrychus minutus*), bölömbika (*Botaurus stellaris*)) szempontjából kedvező. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a környező jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük nem javasolt.

3. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE3: Kaszálással és legeltetéssel hasznosítható területek

Kezelési egység meghatározása:

A tószegi legelő (Tószeg és Körösetetlen közigazgatási területén), illetve a jászkarajenői halastó környékén található gyepterületek kivételével a teljes területen, nagy kiterjedésben megtalálható gyepek többsége ebbe a kezelési egységbe tartozik.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: B6 – Zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak
  - D34 – Mocsárrétek
  - F1a – Ürmöspuszták
  - F1b – Cickórós puszták
  - F2 – Szikes rétek
  - F3 – Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek
  - F4 – Üde mézpzásitos szikfokok
  - H5a – Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek
  - H5b – Homoki sztyeprétek
  - OA – Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek
  - OB – Jellegtelen üde gyepek
  - OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
  - OD – Lágyszárú évelő özönfajok állományai
  - OF – Magaskórós ruderalis gyomnövényzet
  - OG – Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet
- Natura 2000 élőhelytípus:
  - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*
  - Síksági pannon löszgyepek (6250)*
  - Pannon homoki gyepek (6260)*
  - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó élőhelyeken kaszálás és legeltetés egyaránt ajánlott kezelési mód. A nedvesebb élőhelytípusok (B6, D34, F2, F4, OA és OB ÁNÉR-kóddal jelölve – ld. 2. sz. melléklet) esetén nyár közepi (június 20. utáni) kaszálás javasolt, amelyet később a száradással párhuzamosan legeltetés válthat fel. A B6-kódú területek kaszálása alapvetően nem javasolható, de mivel a kezelési egységbe eső nagyon kicsi foltokról van szó, ezért azokat nem érdemes külön kezelni a környezetüktől. Az üde gyepeken csapadékosabb évben kizárólag legeltetés javasolt, július 15. után. A szárazabb típusok (H5a, H5b, OC, OD, OF és OG ÁNÉR-kóddal jelölve – ld. 2. sz. melléklet) akár egész évben alkalmasak legeltetésre – szükség esetén tisztító kaszálással kiegészítve. A homoki és löszgyepeken (H5a és H5b ÁNÉR-kóddal jelölve – ld. 2. sz. melléklet) alacsony állatlétszám alkalmazása javasolt.

Téli legeltetés csak január 31-ig javasolt a kora tavaszi védett és fokozottan védett növény- és állatfajok (az apró nőszirm (Iris pumila), valamint a korán fészkelő madárfajok: bíbic (Vanellus vanellus), piroslábú cankó (Tringa totanus), nagy goda (Limosa limosa), sárszalonna (Gallinago gallinago), mezei pacsirta (Alauda arvensis)) védelme érdekében.

A kaszálás során kiemelt figyelmet kell fordítani a bűvósávok, kaszátlan területek megtartására, mivel a területen a jelölő faj nagy tűzlepke (Lycaena dispar) és kifestékű aszat (Cirsium brachycephalum) fennmaradását alapvetően befolyásolja a kaszálás időpontja. A csak kaszálással hasznosított, sarjúlegeltetéssel nem érintett területeken a bűvósávok, kaszátlan területek legkorábban október 1-jétől hasznosíthatók, de javasolt a következő évi kaszálásig fennhagyni azokat.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának természetvédelmi kárt nem okozó szinten tartása, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egységben található gyepes jelölő élőhelyek védelme érdekében fontos (a vaddisznó (Sus scrofa) a túrással sokszor károsítja ezeket).

- A kezelési egységben magaslesek elhelyezhetők, szórót, szózt csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve javasolt elhelyezni. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.
- A kezelési egységben található vizes élőhelyek környezetében kizárólag acélsörét használata javasolt, valamint fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad-vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt.

Vízgazdálkodás:

- A vízhez kötődő élőhelyek vízellátottságának biztosítása szükséges, a területről a vízvezetés nem javasolt.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

Natura 2000 gyepterületek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet, valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY23	Biztosítani kell a felhalmozódott fűavár eltávolítását.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos-véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábba állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY41	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 állategység/ha. <i>Megjegyzés: A homoki és löszgyepeken alacsony állatlétszám</i>

	<i>alkalmazása javasolt.</i>
GY54	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 20-ha-nál.
GY57	Villanypásztor csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság írásos véleménye alapján alkalmazható.
GY58	Inváziós növényekkel fertőzött gyepeken csak a mentesítést követően lehet legeltetni.
GY61	A gyepeken legelészakított terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.
GY64	Kaszáló sarjülegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY68	Legeltethető állatfaj: juh.
GY69	Legeltethető állatfaj: kecske.
GY70	Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).
GY80	A gyepeket évente csak egyszer lehet kaszálni.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY99	A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálási időpont után szabad kezdeni.
GY102	A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegély élőhelyek a kaszátlan területbe bele tartozhatnak.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY104	Tisztító kaszálás csak az inváziós gyomnövényekkel fertőzött foltokon lehetséges. <i>Megjegyzés: Az őshonos legelőgyomokkal fertőzött területek tisztító kaszálása is szükséges.</i>
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY112	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos. <i>Megjegyzés: A jelölő élőhelyek területén.</i>
GY117	Éjszakai helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
VA01	Szóró, szóó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

6. táblázat: A KE3 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az idegenhonos inváziós fajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), lepényfa (*Gleditsia triacanthos*), korai tamariska (*Tamarix tetrandra*), közönséges ördögceérna (*Lycium barbarum*) selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni. A problémát jelentő, felszaporodó őshonos fajok, legelőgyomok (mezei aszat (*Cirsium arvense*) és tövises iglice (*Ononis spinosa*)) visszaszorítása is szükséges.

A kezelési egység vízviszonyait a természetes vízjáráshoz hasonlóvá javasolt alakítani, ennek érdekében megfelelő vízszabályozó műtárgyak kialakítása javasolt.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírások betartása ideális feltételeket teremt a jelölő és jelölőnek javasolt élőhelyek (Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, Síksági pannon löszgyepek (6250)*, Pannon homoki gyepek (6260)* és *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440)) fennmaradása,

illetve kiterjedésének megőrzése érdekében. A meghatározott legelő állategység, valamint a megfelelő időintervallumban, a gyepek talajának száradása után végzett legeltetés, illetve kaszálás biztosítja a gyep megfelelő állapotát, mind az alul-, mind a túlhasznosítást kizárja. Az inváziós fajok terjedése a jelölő élőhely degradálását, megsemmisülését okozhatná. A jelölő élőhely kiterjedése az intézkedések által nem csökken. A javasolt kezelések a jelölő faj kistűzke (*Cirsium brachycephalum*) és nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományának fennmaradását is biztosítják. A túltartott vadállomány taposásával, túsásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve javasolt.

4. Kezelési egység kódja, neve:

KE4: Kizárólag legeltetésre javasolt területek

Kezelési egység meghatározása:

Ide tartozik a jászkarajenői halastó környékén, Tiszajenő közigazgatási területén, illetve Tiszakécske-Pereghalom területén található, jellemzően szikes gyepek nagy része, valamint a tószegi legelő (a Tószeg és Köröstetlen területén elterülő, kiterjedt gyepterület).

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: B2 – Harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet
- B6 – Zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak
- F1a – Ürmöspuszták
- F1b – Cickórós puszták
- F4 – Üde mézpzásitos szikfokok
- F5 – Padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete
- OA – Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek
- OB – Jellegtelen üde gyepek
- OC – Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- OG – Taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet
- Natura 2000 élőhelytípus: - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

A kezelési egységhez tartozó élőhelytípusok területe legeltetéssel hasznosítható. Kaszálással történő hasznosításuk nem javasolt. A fenti kezelési egységhez tartozó élőhelytípusok közül egyesek (B6, F1a, F1b, F5 ÁNÉR-kóddal jelölve – ld. 2. sz. melléklet) a kaszálás hatására homogenizálódnak, egysíkúvá válnak. Ezen élőhelyek változatosságát legeltetéssel lehet fenntartani. A kezelési egységbe tartozó élőhelytípusok másik csoportja kaszálásra kifejezetten nem alkalmas (B2, OA, OG ÁNÉR-kóddal jelölve – ld. 2. sz. melléklet). B2, B6, OC és OG élőhelyeken július 15. előtt nem javasolt a legeltetés, F1a, F1b és F5 élőhelyek esetében január 31-től április 23-ig nem javasolt a legeltetés.

Téli legeltetés csak január 31-ig javasolt a kora tavaszi védett és fokozottan védett növény- és állatfajok (az apró nőszirm (*Iris pumila*), valamint a korán fészkelő madárfajok: bíbic (*Vanellus vanellus*), piroslábú cankó (*Tringa totanus*), nagy goda (*Limosa limosa*), sárszalonna (*Gallinago gallinago*), mezei pacsirta (*Alauda arvensis*)) védelme érdekében.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának természetvédelmi kárt nem okozó szinten tartása, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egységben található gyepek jelölő élőhelyek védelme érdekében fontos (a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).
- A kezelési egységben magaslesek elhelyezhetők, szórót, szót csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve javasolt elhelyezni. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.
- A kezelési egységben található vizes élőhelyek környezetében kizárólag acélsörét használata javasolt, valamint fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad-vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt.

Vízgazdálkodás:

- A vízhez kötődő élőhelyek vízellátottságának biztosítása szükséges, a területről a vízelvezetés nem javasolt.

*Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok***a) Kötelezően betartandó előírások:**

Natura 2000 gyepterületek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet, valamint a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet előírásait kell betartani.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY09	Fogasolás nem megengedett.
GY10	Tárcsázás nem megengedett.
GY11	Hengerezés nem megengedett.
GY12	Gyepszellőztetés nem megengedett.
GY13	Kiszántás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos-véleménye alapján történhet.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórton jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábön állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni.
GY40	Legeltetési sűrűség 0,2-0,4 állategység/ha.

GY61	A gyepen legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.
GY67	Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
V08	Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetési állattartás segítségével.
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

7. táblázat: A KE4 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az idegenhonos inváziós fajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), lepényfa (*Gleditsia triacanthos*), korai tamariska (*Tamarix tetrandra*), közönséges ördögcezna (*Lycium barbarum*) selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni. A problémát jelentő, felszaporodó őshonos fajok (mezei aszat (*Cirsium arvense*) és tövises iglice (*Ononis spinosa*)) visszaszorítása is szükséges.

A kezelési egység vízviszonyait a természetes vízjáráshoz hasonlóvá javasolt alakítani, ennek érdekében megfelelő vízszabályozó műtárgyak kialakítása javasolt.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírás-javaslatok betartása ideális feltételeket teremt a jelölő élőhely (Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*) fennmaradása, illetve kiterjedésük megőrzése érdekében. A meghatározott legelő állategység biztosítja a gyeper megfelelő állapotát, mind az alul-, mind a túllegeltetést kizárja. Az ideális kezelés a legeltetés, szükség esetén őszi tisztító kaszálással kombinálva. A javasolt kezelések a jelölő faj kifestésként aszat (*Cirsium brachycephalum*) és nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) állományának fennmaradását is biztosítják. Az inváziós fajok terjedése a jelölő élőhely degradálását, megsemmisülését okozhatná. A jelölő élőhely kiterjedése az intézkedések által nem csökken. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve javasolt.

5. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE5: Fazorok, cserje- és erdősávok

Kezelési egység meghatározása:

Fenti kezelési egységhez tartozó élőhelyek csekély részarányal képviseltetik magukat a Jászkarajenői puszták Natura 2000 területen, elsősorban megtalálhatók. Ezek közül egyik sem esik üzemtervezett erdőrezsletre.

Ezen állományok természetvédelmi értéke főként abban rejlik, hogy a területet látogató, ott élő ragadozó madárfajok számára figyelőhelyként, illetve fészekrakó-helyként szolgálnak.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: P2c – Idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok
- RA – Őshonos fajú facsoportok, fazorok, erdősávok

S7 – Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

A kezelési egységbe tartozó állományok kezelést nem igényelnek, azonban a nem őshonos cserje- és faegyedek szomszédos területekre történő esetleges áttérjedését meg kell akadályozni. Az idegenhonos fajok egyszerre, gyorsan történő, teljes eltávolítása nem nagyon javasolt, mivel ezek a fasorok különben eltűnnek és a természetmegőrzési területtel átfedő madárvédelmi terület jelölő fajai közül a kék vércse (*Falco vespertinus*), pusztai ölyv (*Buteo rufinus*), szalakóta (*Coracias garrulus*), kis örgébics (*Lanius minor*) fészkelési lehetőségei megszűnnek. Ezért a fokozatos őshonosra történő cserélés javasolt.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának természetvédelmi kárt nem okozó szinten tartása, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez az őshonos állományok felújulása mellett a kezelési egység környezetében található gyepes jelölő élőhelyek védelme érdekében is fontos (a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).
- A kezelési egységben magaslesek elhelyezhetők, szórót, szózt csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve javasolt elhelyezni. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.

*Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok*a) Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet betartása kötelező.

Natura 2000 erdők esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, illetve az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusal..
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

8. táblázat: A KE5 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyfejlesztés és élőhelyrekonstrukciós javaslatok

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, a kezelési egységbe tartozó területeken az idegenhonos fajok fokozatos őshonosra történő cseréje javasolt, természetvédelmi szempontból támogatandó, elsősorban a jelölő élőhelyekkel érintkező részeken.

Kezelési javaslatok indoklása:

A idegenhonos állományok őshonosra történő cseréje, illetve a jelenlegi állományok terjedésének megállítása érdekében javasolt kezelések elsősorban a környező jelölő élőhely (Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*) megőrzését célozzák. A lépcsőkben,

fokozatosan elvégzett csere biztosítja, hogy az egyben a Madárvédelmi Irányelv szerinti kijelölés alatt is álló területen rendszeresen fészkelő, illetve azt táplálkozó-helyként használó madárfajok (kék vércse (*Falco vespertinus*), pusztai ölyv (*Buteo rufinus*), szalakóta (*Coracias garrulus*), kis örgébics (*Lanius minor*)) folyamatosan találjanak figyelő-, illetve fészekrakó-helyet.

6. Kezelési egység kódja, neve:

KE6: Erdők

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe a kis terjedésben, leginkább Jászkarajenő és a Törtel közigazgatási területén található erdőfoltok, fásítások tartoznak. Ezek fajösszetétele jellemzően idegenhonos. Az erdőfoltok közül több is üzemtervezett erdőterület, az érintett erdőrészek: Jászkarajenő 3/A, Jászkarajenő 13/C, Jászkarajenő 13/E, Jászkarajenő 13/H, Jászkarajenő 18/M, Jászkarajenő 18/N, Jászkarajenő 24/A, Jászkarajenő 24/C, Jászkarajenő 24/E, Jászkarajenő 24/F, Törtel 10/J, Törtel 10/K, Törtel 10/M, Törtel 10/N, Törtel 10/O, Törtel 11/A, Törtel 12/A, Törtel 12/B, Törtel 13/I, Törtel 13/K, Törtel 13/L, Törtel 13/M, Törtel 13/O, Törtel 13/TI3, Törtel 14/E, Törtel 14/F, Törtel 14/H, Törtel 14/I, Törtel 14/J, Törtel 14/K, Törtel 14/L, Törtel 14/M, Törtel 14/N, Törtel 14/O, Törtel 14/P, Törtel 14/S, Törtel 14/T, Törtel 14/V, Törtel 14/W, Törtel 50/A, Törtel 51/B, Törtel 51/F, Törtel 51/G, Törtel 51/TI, Törtel 52/A, Törtel 53/B, Törtel 53/C, Törtel 53/G, Törtel 70/A, Törtel 70/C, Törtel 70/D, Törtel 70/E, Törtel 70/F, Törtel 70/G és Törtel 70/TI1.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: RB – Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
RDb – Őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők
S1 – Ültetett akácosok
S2 – Nemesnyárasok
S6 – Nem őshonos fafajok spontán állományai
- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint jelölő élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

Ezen állományok esetében a távlati célkitűzés az idegenhonos fafajok eltávolítása, őshonos fajokkal történő felújítás, majd a természetkímélő erdőgazdálkodás, természetszerű erdő kialakítása. A későbbiekben csak az esetlegesen újra megjelenő idegenhonos fajok eltávolítása javasolt. Ütemezés szerint a jelölő, illetve jelölőnek javasolt gyepes élőhelyeket veszélyeztető állományokkal javasolt kezdeni az átalakítást.

Erdőgazdálkodás:

- A sikertelenül fásított állományok további fásítása nem javasolt.
- A véghasználati területeken elszórtan legalább 5 %-nyi hagyásfa-csoport megtartandó (terület-, vagy a törzsarányosan), a cserjeszint egyidejű megkímélésével.
- A védett és fokozottan védett madarak (szalakóta (*Coracias garrulus*), vörös vércse (*Falco tinnunculus*)) fészket tartó fákat véghasználat során megtartani szükséges.
- Fakitermelés csak vegetációs időn kívül végezhető.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának természetvédelmi kárt nem okozó szinten tartása, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez az őshonos állományok felújulása mellett a kezelési egység környezetében található gyepes jelölő élőhelyek védelme érdekében is fontos (a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).
- A kezelési egységben magaslesek elhelyezhetők, szórót, szózt csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve javasolt elhelyezni. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok**a) Kötelezően betartandó előírások:**

Natura 2000 erdők esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, illetve az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról.

A Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet érvényes. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető egyes fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására.

Irányadó a 812 sz. Ceglédi Erdészeti Tervezési Körzet második erdőterve (törzskönyvi száma: 27/2007.), a 814 sz. Abonyi Erdészeti Tervezési Körzet második erdőterve (törzskönyvi száma: 31/2008.) és a 921 sz. Szolnoki Körzet Erdőterve (törzskönyvi száma: 31/2005.).

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése. <i>Megjegyzés: A jelölő, illetve jelölőnek javasolt gyepes élőhelyeket veszélyeztető állományok környezetében.</i>
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E46	Fakitermelés augusztus 15. és december 15. között. <i>Megjegyzés: Fokozottan védett madárfaj fészkének körzetében.</i>
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típussal.
E67	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyep) történő hasznosítása.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

9. táblázat: A KE6 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fafajú erdő-állományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó, elsősorban a jelölő élőhelyekkel érintkező erdőrészekben.

Az idegenhonos inváziós fajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), lepényfa (*Gleditsia triacanthos*), korai tamariska (*Tamarix tetrandra*), közönséges ördögcérna (*Lycium barbarum*) selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagnő (*Ambrosia artemisiifolia*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési javaslatok a tájidegen, inváziós fajok területről történő kiszorításával biztosíthatják a környező Natura jelölő és jelölőnek javasolt gyepek élőhelyek (Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*, Síksági pannon löszgyepek (6250)*, Pannon homoki gyepek (6260)* és *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárréjtjei (6440)) fennmaradását. Az extenzív erdőgazdálkodás, vagy a be nem avatkozás megfelelő élőhelyek kialakulását (holt/elhaló fák) biztosítja. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a környező jelölő élőhelyeket károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük csak a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetve javasolt.

7. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE7: Szántók, kertek, gyümölcsösök

Kezelési egység meghatározása:

A területen elszórtan, mindenhol, viszonylag nagy kiterjedésben megtalálható, zömében egyéves szántóföldi kultúrák, illetve parlagterületek és gyümölcsösök tartoznak ebbe a kezelési egységbe.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: T1 – Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
- T2 – Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák
- T6 – Extenzív szántók
- T8 – Extenzív szőlők és gyümölcsösök
- T9 – Kiskertek
- T10 – Fiatal parlag és ugar
- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint jelölő élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

A távlati cél ezen szántó- és gyümölcsös területek visszagyepesítése, azonban ez reálisan nagyon nehezen megvalósítható. Amennyiben a visszagyepesítés nem kivitelezhető, a kisparcellás művelés javasolt, változatos fajösszetétellel. Ha ez sem megoldható, akkor célszerű az egyéves kultúrák helyett évelőket ültetni, extenzív gazdálkodást folytatni. A rövidtávú cél az, hogy a vegyszerek és egyéb kemikáliák használata csökkenjen. Erdősítés és fásítás nem javasolt.

- A területet rendszeresen látogató, védett ragadozó madárfajok (pl. kék vércse (*Falco vespertinus*), pusztai ölyv (*Buteo rufinus*), kerecsensólyom (*Falco cherrug*)) védelme érdekében rágcsálóirtó szerek alkalmazása nem javasolt.

Vadgazdálkodás:

- Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának természetvédelmi kárt nem okozó szinten tartása, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez az őshonos állományok felújulása mellett a kezelési egység környezetében található gyepes jelölő élőhelyek védelme érdekében is fontos (a vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).
- A kezelési egységben magaslesek elhelyezhetők, szórót, sózót a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés után javasolt elhelyezni. Vadföldek kialakítása, vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett. Mesterségesen kialakított dagonyák létrehozását kerülni kell.

Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet előírásai kötelezőek. A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység szántóföldi élőhelytípusaira nincsenek. Az esetleges élőhelyrekonstrukció keretében helyreállítható gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait kell betartani. A szántóterületeken egységesen alkalmazandók a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
SZ36	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 170 kg/ha/év mértéket.
SZ43	Fás szárú és lágú szárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
SZ44	Fóliasátras és üvegházhasználat tilos.
SZ45	Öntözés tilos.
SZ46	Melioráció tilos.
SZ48	Drénezés tilos.
SZ49	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető.
SZ51	Szántó vizes élőhelyé alakítása spontán gyepesedéssel.
SZ52	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.

SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ59	A talaj maximum 40 cm mély beszántása, illetve erős gyomosodás esetén a talaj felső 5 cm-ének eltávolítása csak az első magvetést megelőzően, a program első évében történhet; kivételt képez, ha a terület selyemkóróval fertőzött, mert akkor tilos szántani.
SZ60	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni. <i>Megjegyzés: Elsősorban a jelölő, vagy jelölőnek javasolt élőhelyekkel érintkező, illetve zárvány-szántók esetében.</i>
SZ63	Tájidegen fűmagkeverékkel történő vetés tilos.
SZ64	A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges.
SZ74	Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése.
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni. <i>Megjegyzés: Az SZ74-es előírás-javaslat alkalmazása esetén</i>

10. táblázat: A KE7 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, a szántóterületek visszagyepesítése természetvédelmi szempontból támogatandó.

- Visszagyepesítéskor javasolt a szénaráhordás módszerét alkalmazni: a környéken, termésérés előtt pár nappal gyűjtött szénát a gyepesítendő területre rá kell hordani. A megérő és kipergő magvak csírázni tudnak, a területen maradó széna pedig árnyékoló hatása révén véd a gyomosodástól.
- Mezővédő erdősávok telepítése javasolt.

Az idegenhonos inváziós fajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), lepényfa (*Gleditsia triacanthos*), korai tamariska (*Tamarix tetrandra*), közönséges ördögceérna (*Lycium barbarum*) selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

A különböző vegyszerhasználati korlátozás-javaslatok a környező jelölő élőhely (Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*) védelmében fontosak, ugyanis a bemosódó műtrágyák, illetve vegyszerek károsítják a gyepeket, gyomosodás indul meg, illetve ezáltal könnyebben megtelepednek az inváziós növényfajok. Az előírás-javaslatok másik csoportja rekonstrukciós jellegű: ott, ahol nem kiemelkedően gazdaságos a mezőgazdasági termelés, a gyepterület növelése érdekében és idővel, hosszú távon a jelölő élőhelyek kiterjedésének növekedése érdekében javasoljuk a szántók visszagyepesítését. Hosszú távon a kJT-n található szántóterületek visszagyepesítése az egykor ott feltehetően megtalálható jelölő élőhelyek újbóli megjelenését segíti elő. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a környező jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyen javasolt.

8. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE8: Erősen leromlott és beépített élőhelyek

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységbe a területen elszórtan, mindenhol, kisebb foltokban megtalálható egykori, vagy jelenleg is működő tanyák, illetve korábbi anyagnyerő-helyek, állattartó telepek, valamint az úthálózat tartozik.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: U4 – Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók
U7 – Homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak
U10 – Tanyák, családi gazdaságok
U11 – Út- és vasúthálózat
- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint jelölő élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

Ebben a kezelési egységben reális cél a fenti élőhelyek további kiterjedésének megakadályozása. A terület egységeken csak olyan funkciók és létesítmények elhelyezését javasoljuk, amelyek a szomszédos élőhelyek és az azokon található értékes fajok fennmaradását nem veszélyeztetik. Az U7 élőhelytípusba tartozó felhagyott bányák esetén azok rekultiválása szükséges.

Vadgazdálkodási szempontból a legfontosabb elérendő cél a nagyvadállomány nagyságának természetvédelmi kárt nem okozó szinten tartása, valamint a tájidegen vadaknak a területről történő eltávolítása. Ez különösen a kezelési egység környezetében található gyepes jelölő élőhelyek védelme érdekében fontos (az szántóterületeken táplálkozó, valamint onnan a környező gyepre is táplálkozni járó vaddisznó (*Sus scrofa*) a túrással sokszor károsítja ezeket).

A területen magaslesek elhelyezhetők, szórót, sózót a kezelési egység területén a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés után javasolt elhelyezni. Vadföldeket nem javasolt kialakítani. Vad kibocsátás és meglévő zárt téri vadtartás nem megengedett.

*Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok*a) Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendeleten kívül a kezelési egységre nem vonatkozik egyéb kötelezően betartandó előírás.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	A kezelési egységre vonatkozó előírás-javaslatok
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E70	Az intenzíven terjedő növényfajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:

	<ul style="list-style-type: none"> • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Csak erdészeti felhasználásra is engedélyezett készítményeket lehet alkalmazni az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában. • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében alkalmazható levélen felszívódó gyomirtó, de csak csöppenésmentes kijuttatással.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

11. táblázat: A KE8 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

Az idegenhonos inváziós fajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), lepényfa (*Gleditsia triacanthos*), korai tamariska (*Tamarix tetrandra*), közönséges ördögcérna (*Lycium barbarum*) selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*)) megjelenése esetén azok eltávolítását szükséges elvégezni.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az inváziós fafajok eltávolítása segít megőrizni a szomszédos Natura 2000 jelölő élőhelyet (Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)*). A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a környező jelölő élőhelyeket károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyen javasolt.

9. *Kezelési egység kódja, neve:*

KE9: Halastavak

Kezelési egység meghatározása:

A kezelési egységhez tartozik a Jászkarajenő településtől délkeleti irányban elhelyezkedő, 81 hektáros Jászkarajenői halastó a mellette lévő 6 hektáros teleltető tavakkal, valamint két kisebb halastó: egy 6,8 ha kiterjedésű Jászkarajenő belterületétől északi irányban, és egy 2,3 ha kiterjedésű Tószeg belterületétől nyugati irányban. A terület szikes tavai nem tartoznak a fenti kezelési egységhez.

Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett élőhelytípusok:

- ÁNÉR-kód: U9 – Állóvizek
- Natura 2000 élőhelytípus: A kezelési egység nem érint jelölő élőhelyet.

Gazdálkodáshoz köthető általános javaslatok:

Mederből az iszapkotrást olyan módon javasolt végezni, hogy az a jelölő faj vágó csík (*Cobitis taenia*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és vidra (*Lutra lutra*) fennmaradását ne veszélyeztesse. A vízínövényzet eltávolítása is tilos. Halastavak esetében javasolt a nádas szegélyek biztosítása. A jelenleg már benádasodott tavat nem javasolt újra kimélyíteni, ha mégis volna erre szándék, akkor javasolt a mozaikos szerkezet kialakítása. Amennyiben fokozottan védett madárfaj (törpegém (*Ixobrychus minutus*)) fészkelése, vagy gémtel (pl. vörös gém (*Ardea purpurea*)) kialakulása észlelt a területen, annak megóvása szükséges.

A területen az extenzív horgászati tevékenység fenntartása javasolt, a bevetés lehetőség szerinti korlátozásával.

Vadgazdálkodás:

- A kezelési egységben található vizes élőhelyek környezetében kizárólag acélsörét használata javasolt, valamint fokozottan védett faj megjelenése esetén a vízivad-vadászat időbeli és térbeli korlátozása javasolt.
- Vadkibocsátás nem megengedett.

Vízgazdálkodás:

- A halastavak mindenkori vízszintjét szükséges úgy megállapítani, hogy az a Madárvédelmi Irányelv alapján jelölő madárfajok állományait ne károsítsa.
- A Jászkarajenői halastó vizének a környező területekre, valamint a Kőrös-érbe történő leengedésének időpontját a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.

*Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok*a) Kötelezően betartandó előírások:

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendeleten kívül a kezelési egységre nem vonatkozik egyéb kötelezően betartandó előírás.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos.
V21	A víz leeresztésének megkezdése előtti 30. naptól trágyázni nem szabad.
V23	A természetes hozam javítására legfeljebb 5 t/év/ha szerves trágya használható.
V24	A természetes hozam javítására a tavakban csak istállótrágya alkalmazható.
V26	A területen élő és táplálkozó madarak riasztása csak korlátozottan végezhető, (15%-os idő és 20%-os területi korlát), ezt a kötelezően elkészítendő madárriasztási tervben konkrétan is meg kell jeleníteni. A területi korlátozás (20%) tőegységként értendő.
V27	Halastavak nyílt vízfelületein csérek, szerkők, sirályok megtelepedését segítő mesterséges fészkelő szigetek kialakítása és karbantartása szükséges.
V28	Védett récefajok megtelepedését segítő mesterséges ládák kihelyezése halastavak part menti növényzetébe és szegélyeibe, nádasokba, növényzettel borított szigetekre.
V34	A tavasszal szárazon álló tavakat július 15-ig nem lehet feltölteni.
V37	A halastavakat – az őszi lehalászású és az ivadéknevelő tavak kivételével – legkésőbb április 1-ig fel kell tölteni.
V47	December 15. és február 15. között lehet nádaratást folytatni, a mindenkori időjárási és talajviszonyok figyelembe vételével.

V51	A nádas minimum 30-40%-át nem szabad learatni.
V53	A hagyásfoltot 5 évig fenn kell tartani, az 5. évben aratása kötelező, és a következő hagyásfoltot eltérő helyen kell kialakítani. <i>Megjegyzés: Az avas nádfoltok fennhagyása az 5. éven túl is lehetséges, természetvédelmi szempontból kedvező.</i>
V59	A nádatarást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.
V60	A nádatarás során természetes, gyorsan lebomló anyagokból készített kötöző anyagot köteles használni.
V61	A nádszegély kontrollált égetését az illetékes hatóság engedélyével december 1. és február 15. között kell elvégezni, a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve és annak felügyeletével.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

12. táblázat: A KE9 kezelési egységre vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok

A kezelési egységben a vizes élőhelyek területén az idegenhonos halfajok (ezüstkárász (*Carassius auratus gibelio*), amúrgéb (*Perccottus glehni*) és kínai razbóra (*Pseudorasbora parva*)) állományának csökkentése szükséges, bár ennek kidolgozott módszertana jelenleg nincs.

Kezelési javaslatok indoklása:

A vízfelületek megtartása és a meszezés mellőzése, az extenzív halastavi használat a közösségi jelentőségű, jelölő faj vágó csík (*Cobitis taenia*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és vidra (*Lutra lutra*) fennmaradása érdekében szükséges. Az idegenhonos, inváziós halfajok lehetőség szerinti minél teljesebb körű eltávolítása a jelölő halfajok megőrzése érdekében fontos cél, mivel az idegenhonos fajok elterjedése a kompetíció miatt a jelölő fajok állományainak visszaszorulását, esetlegesen eltűnésüket okozhatja.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

- A megfelelő vízvisszatartó műtárgyak elhelyezése, valamint az egykor csatornaszerűen átalakított medrek újbóli meandereztetése kulcsfontosságú a terület vízellátottsága szempontjából. Erre vonatkozó javaslatokat a KE1: Híjarasok, KE2: Nádasok, KE3: Kaszálással és legeltetéssel hasznosítható területek és KE4: Kizárólag legeltetésre javasolt területek kezelési egységekhez rendelt előírás-javaslatok tartalmazzák.
- Az idegenhonos erdőállományok, facsoportok őshonosra történő lecserélése a jelölő élőhelyek veszélyeztetését csökkenti. Erre vonatkozó javaslatokat KE5: Fasorok, cserje- és erdősávok és KE6: Erdők kezelési egységekhez rendelt előírás-javaslatok tartalmazzák.
- A kjTT-n található szántóterületek visszagyepesítése hosszútávú cél, azonban gazdálkodói szándék és hozzárendelt támogatás nélkül nem megvalósítható. A szántóterületek visszagyepesítése a jelölő gyepes élőhelyek arányát növelheti. Szántók visszagyepesítésére vonatkozó előírás-javaslatokat a KE7: Szántók, kertek, gyümölcsösök kezelési egység előírás-javaslatai tartalmazzák.
- Szükséges a problémát jelentő, felszaporodó őshonos fajok (mezei aszat (*Cirsium arvense*) és tövises iglice (*Ononis spinosa*)) visszaszorítása. Erre vonatkozó javaslatokat a KE3: Kaszálással és legeltetéssel hasznosítható területek és KE4: Kizárólag legeltetésre javasolt területek kezelési egységekhez rendelt előírás-javaslatok tartalmazzák.
- A területen minden kezelési egységről javasolt az inváziós fajok (bálványfa (*Ailanthus altissima*), fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), lepényfa (*Gleditsia triacanthos*), korai tamariska (*Tamarix tetrandra*), közönséges ördögcérna

(*Lycium barbarum*) selyemkóró (*Asclepias syriaca*), parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), ezüstkárász (*Carassius auratus gibelio*) és kínai razbóra (*Pseudorasbora parva*) eltávolítása. Inváziós fajok eltávolítására vonatkozó javaslatokat a KE1: Hínarasok, KE2: Nádasok, KE3: Kaszálással és legeltetéssel hasznosítható területek, KE4: Kizárólag legeltetésre javasolt területek, KE5: Fasorok, cserje- és erdősávok. KE6: Erdők, KE7: Szántók, kertek, gyümölcsösök, KE8: Erősen leromlott és beépített élőhelyek és KE9: Halastavak kezelési egységekhez rendelt előírás-javaslatok tartalmazzák.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló védett és közösségi jelentőségű fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések élőhely kezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé. Ennél fogva a kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok révén az itt előforduló védett és közösségi jelentőségű fajok fennmaradása biztosított. Ennek megfelelően ebben a fejezetben csak a valóban külön fajvédelmi intézkedéseket igénylő fajokat ismertetjük.

Nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)

A fajt érintő legfontosabb veszélyeztető tényező a nedves élőhelyeken történő antropogén beavatkozás, amely a terület vízháztartási viszonyainak megváltozásával jár. Ilyenek: a lecsapolás, elárasztás. A gyepterületek beszántása, illetve az inváziós növények terjedése, elsősorban a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) inváziója ugyancsak komoly veszélyeztető tényező. Azonban a faj expanziós képessége (egy-egy nőstény olyan nagy területet jár be, hogy gyakorlatilag mindig talál olyan élőhelyet, mely megfelelő a túlélésre) segíti fennmaradását. További fontos veszélyeztető tényező a rossz időben végzett kaszálás és a túllegeltetés is.

A vízháztartási viszonyok drasztikus megváltoztatása visszafordíthatatlan folyamatokat indíthat meg, kiszáradással olyan szukcessziós folyamatok erősödhetnek fel (pl. cserjésedés), mely a populációk eltűnéséhez vezethet. Összességében elmondható, hogy a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) egy mérsékelt higrofil (inkább mezofil) állat, amely oligofág és a limitáló tényezője valószínűleg a tápnövény rendelkezésre állása. Hernyójának tápnövényei különböző lóromfajok, elsősorban a fodros lórom (*Rumex crispus*), a tavi lórom (*Rumex hydrolapathum*), vagy ritkábban a vízi lórom (*Rumex aquaticus*). Hazánkban vízfolyások és állóvizek mentén, mocsaras területeken, magaskórosokban, nedves és üde réteken, akár ruderalis gyomtársulásokban is sokhelyütt megtalálható fajok.

A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) védelme érdekében szükséges a gyepterületek élőhelykímélő kezelése, különös tekintettel az üde és mérsékelt nedves gyepekre, sík- és hegyvidéki kaszálórétegre. A nagy tűzlepke élőhelyeit javasolt kaszálással, vagy extenzív legeltetéssel hasznosítani, az üde, nagyobb produktumú kaszálóréteken évi kétszeri, míg a soványabb, gyengébb minőségű gyepeken egyszeri kaszálással. A kétszer kaszált területeken az első kaszálást lehetőleg május 31-e előtt, de legkésőbb június 15-ig végezzék el, míg a második kaszálást augusztus második felére vagy szeptemberre időzítsék. A kaszálások során a nagy tűzlepke tápnövényeinek védelme és az imágók nektárforrásának biztosítása érdekében mindenképpen szükséges kaszátlan sávok (ún. búvósávok) vagy foltok meghagyása, amelyek az egyes kaszált parcellák területének minimum 5% de maximum 15%-át fedjék le. A kaszátlan sávok szélessége a szegélyhatás csökkentése érdekében mindig haladja meg a két métert, kaszátlan foltok fennhagyása esetén pedig területenként legalább két foltot célszerű fennhagyni. A gyomosodás elkerülése érdekében a kaszátlan sávokat-foltokat évente más területen kell kijelölni. A búvósávokat, kaszátlan foltokat az évente egyszer kaszált gyepeken is meg kell hagyni, ugyanis a júniusban vagy júliusban történő kaszálás a nagy tűzlepkét korai fejlődési szakaszban (hernyó, báb) éri, amikor a populáció sokkal

sérülékenyebb. Legeltetés esetén javasolt az extenzív gyepgazdálkodásra előírt hektáronkénti 0,3-0,5 számosállat, és a mozaikos, adagoló legeltetés, különös figyelemmel a túllegeltetés és taposáskár elkerülésére.

A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) rendszeresen tenyészik a természetes és mesterséges vízfolyásokat, erdőszegélyeket illetve vonalas létesítményeket (utak, vasutak rézsűje, villanypászta stb.) követő gyepekben, magaskórós szegélytársulásokban is, ezért célszerű ezeket az élőhelyeket is (a lehetőségeknek megfelelően) kaszálással vagy legeltetéssel hasznosítani, a fenti javaslatok figyelembe vételével.

A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) potenciális élőhelyeinek egy jelentős részét (ártéri legelők, felhagyott kaszálók) a behurcolt magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) inváziója veszélyezteti. Az óriás aranyvessző állományait azonban a fent ismertetett kezelések erősen visszaszorítják, elősegítve a gyepek regenerálódását, ezért a nagy tűzlepke populációinak védelme érdekében ezeket a felhagyott gyepeket újra kezelés alá kell vonni.”

A faj védelme és megőrzése érdekében megfogalmazott javaslatok a KE3: Kaszálással és legeltetéssel hasznosítható területek és KE4: Kizárólag legeltetésre javasolt területek kezelési egységeknél jelennek meg.

Réti csík (*Misgurnus fossilis*)

A réti csík (*Misgurnus fossilis*) az állóvízű mocsaras, lápos területek jellemző halfaja. Ezek feltöltése, vagy vízmentesítése a faj eltűnéséhez vezethet. Figyelemmel kell lenni arra, hogy ezekbe a vizekbe ne kerüljön olyan anyag, amely a víz minőségét megváltoztatja. A vizek állapotát nagyban befolyásolja, hogy hasznosítják-e horgászvízként. Ennek egyik legfőbb oka a horgászat során használt etetőanyag behordása, amelynek megakadályozása a faj fennmaradását alapvetően befolyásolja.

A mocsaras állóvizekben az iszapnak, illetve a dús növényzetnek is kulcs szerepe van a faj fennmaradásában, így ezek eltávolítását el kell kerülni. Ez alól kivételt képezhetnek az élőhelyrekonstrukciós munkák, amelyek során a tó, vagy mocsár egy korábbi szukcessziós állapotának megfelelő helyzet megteremtése a cél. Figyelni kell azonban arra, hogy a kivitelezés szakaszosan történjen, a faj egyedeinek legyen lehetősége olyan búvóhelyet keresni, amit a beavatkozás nem érint.

Az területet érintő élőhelyrekonstrukciók során arra kell törekedni, hogy a lehető legtöbb állandóvízű mocsaras élőhely jöjjön létre, ahol a réti csík (*Misgurnus fossilis*) megtalálja a számára kedvező feltételeket. Jó megoldást jelenthet a korábbi vízlevezető csatornák eltömedékelése, mesterséges kubikgödrök kialakítása, a területre jutó csapadékvíz levonulásának késleltetése.

A faj védelme és megőrzése érdekében megfogalmazott javaslatok a KE1: Hínarasok, KE2: Nádasok és KE9: Halastavak kezelési egységeknél jelennek meg.

Kétéltű- és hullófajok

Az érintett fajok szempontjából a legfontosabb védelmi tevékenység a vizes élőhelyek megőrzése. Kiemelten fontos lenne a terület túlzottan kimélyített, egyes részeken csatornává silányított vízfolyásainak természetvédelmi rekonstrukciója, ezek a csatornák jelenleg a területről igen nagy mennyiségű vizet vezetnek el, ennek visszatartása a jelenlegi természeti állapot fenntartásához, illetve javításához feltétlenül szükséges. Lényeges lenne a területen fellelhető belvízelvezető árkok megszüntetése.

A fajok védelme és megőrzése érdekében megfogalmazott javaslatok a KE1: Hínarasok KE2: Nádasok és KE9: Halastavak kezelési egységeknél jelennek meg.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A természetvédelmi szempontú rendszeres felmérések a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) sztenderd protokolljai alapján készülnek. A felmérések egyrészt a védett és veszélyeztetett fajok egyes populációinak változását követik nyomon, másrészt veszélyeztetett és/vagy természetközeli társulások megfigyelésére irányulnak.

A Jászkarajenői puszták területén rendszeresen felmérésre kerülnek az NBmR keretein belül az alább felsorolt védett növényfajok. A felmérést minden esetben az NBmR „Védett edényes növényfajok monitorozása” (Bata et al., 2011) protokollban lefektetett módszerek alapján végzik a szakemberek. A fajnév után felsoroljuk az NBmR szerinti mintavételi módszert és a Natura 2000 területen belül elhelyezkedő mintavételi helyeket (település, dűlő megjelöléssel.)

Faj	Felmért terület neve	Felmérés módszere
Kisfészkü aszat (<i>Cirsium brachycephalum</i>)	A Jászkarajenői puszták területén többfelé gyakori	E/C2

13. táblázat: A Jászkarajenői puszták területén az NBmR keretein belül rendszeresen felmért fajok és a felmérés módszerei

A Jászkarajenői puszták területén kijelölésre került a Natura 2000 élőhelytípus változásának monitorozására kijelölt mintaterületek. Alábbi táblázat tartalmazza a mintavételi pontok számát, az élőhelytípus nevét, valamint az élőhelytípus kódját.

Mintavételi pontok száma	Natura 2000 élőhelytípus	Natura 2000 kód
9	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak	1530*

14. táblázat: A Jászkarajenői puszták területén Natura 2000 élőhelytípusok monitorozására kijelölt mintaterületek

Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. számú mellékletében felsorolt lepkefajok közül nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) fordul elő többfelé. Állományának felmérésre történhet a jelenlét megállapításával, ehhez elegendő az imágók regisztrálása, amely kiegészülhet transzekt menti számlálással. Az elkövetkező 5-10 éves időszakban a lepke populációjának ismételt felmérése javasolt.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. mellékletében felsorolt halfajok közül az alábbiak fordulnak elő a Jászkarajenői puszták területén: réti csík (*Misgurnus fossilis*), vágó csík (*Cobitis taenia*) és a szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus*). A halak monitorozását a NBmR „Halközösségek monitorozása” (Sallai, Erős és Varga 2008) című protokollban lefektetett irányelvek alapján kell végezni.

Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. mellékletében felsorolt, a területen előforduló, kétéltű és hüllőfajok dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), vöröshasú unka (*Bombina bombina*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*). A fentiekben felsorolt kétéltű és hüllőfajok populációinak célzott felmérését a megfelelő helyeken történő egyedi megfigyelések segítségével lehet elvégezni, valamint a kétéltű fajokat hang alapján történő azonosítással lehet regisztrálni. A mocsári teknős esetében a tojásrakó helyek megkeresése is fontos feladat lesz a jövőben.

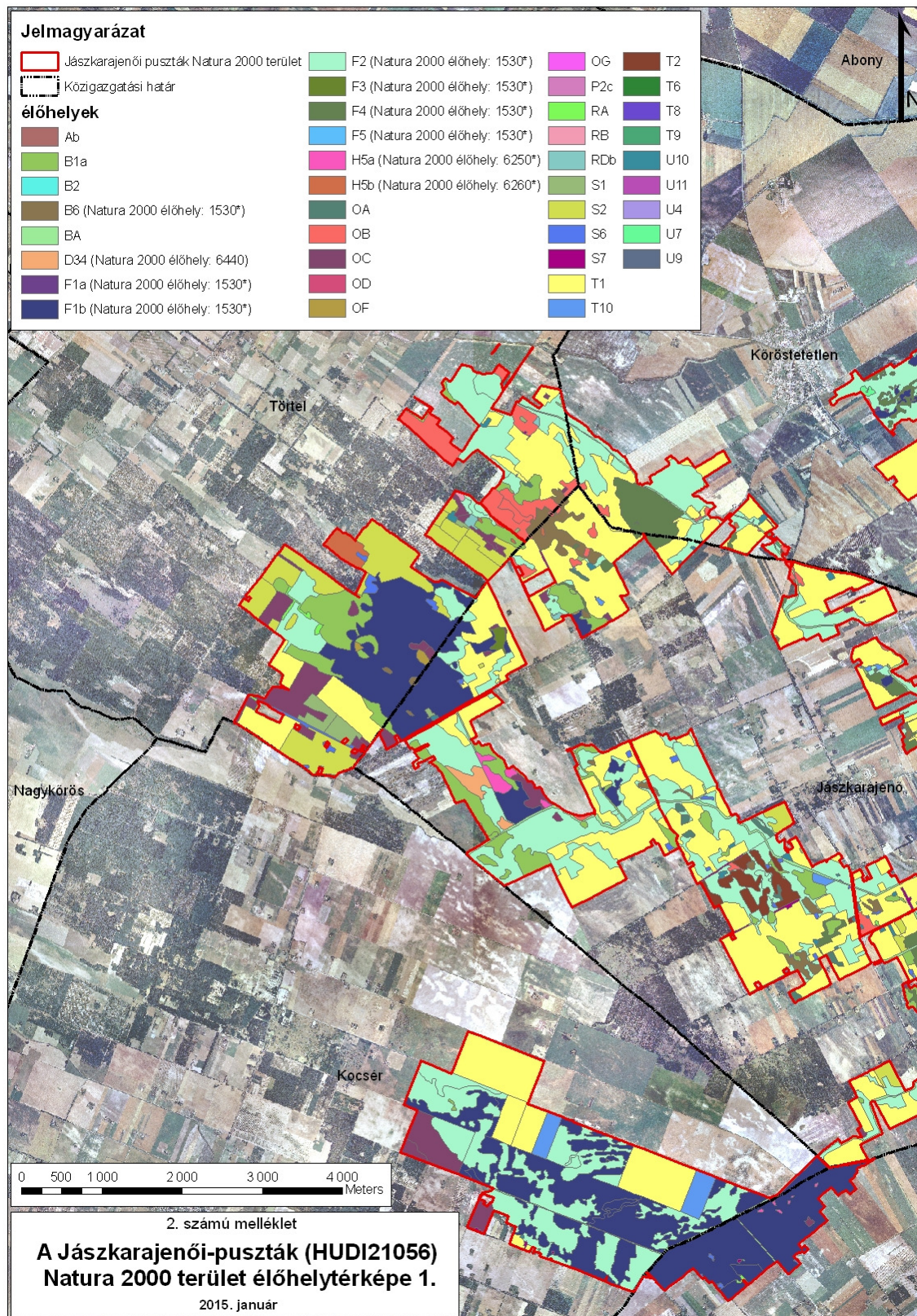
Az Élőhelyvédelmi Irányelv IV. mellékletében felsorolt fajok közül a barna ásóbékát (*Pelobates fuscus*) és a fürge gyíkot (*Lacerta agilis*) sikerült a területen regisztrálni. Feltételezhető, hogy a területen további az Élőhelyvédelmi Irányelv IV. mellékletében felsorolt kételtűek is előfordulnak, így a zöld levelibéka (*Hyla arborea*), zöld gyík (*Lacerta viridis*). A fentiekben felsorolt kételtű és hüllőfajok populációinak célzott felmérését a megfelelő helyeken történő egyedi megfigyelések segítségével lehet elvégezni, valamint a kételtű fajokat hang alapján történő azonosítással lehet regisztrálni.

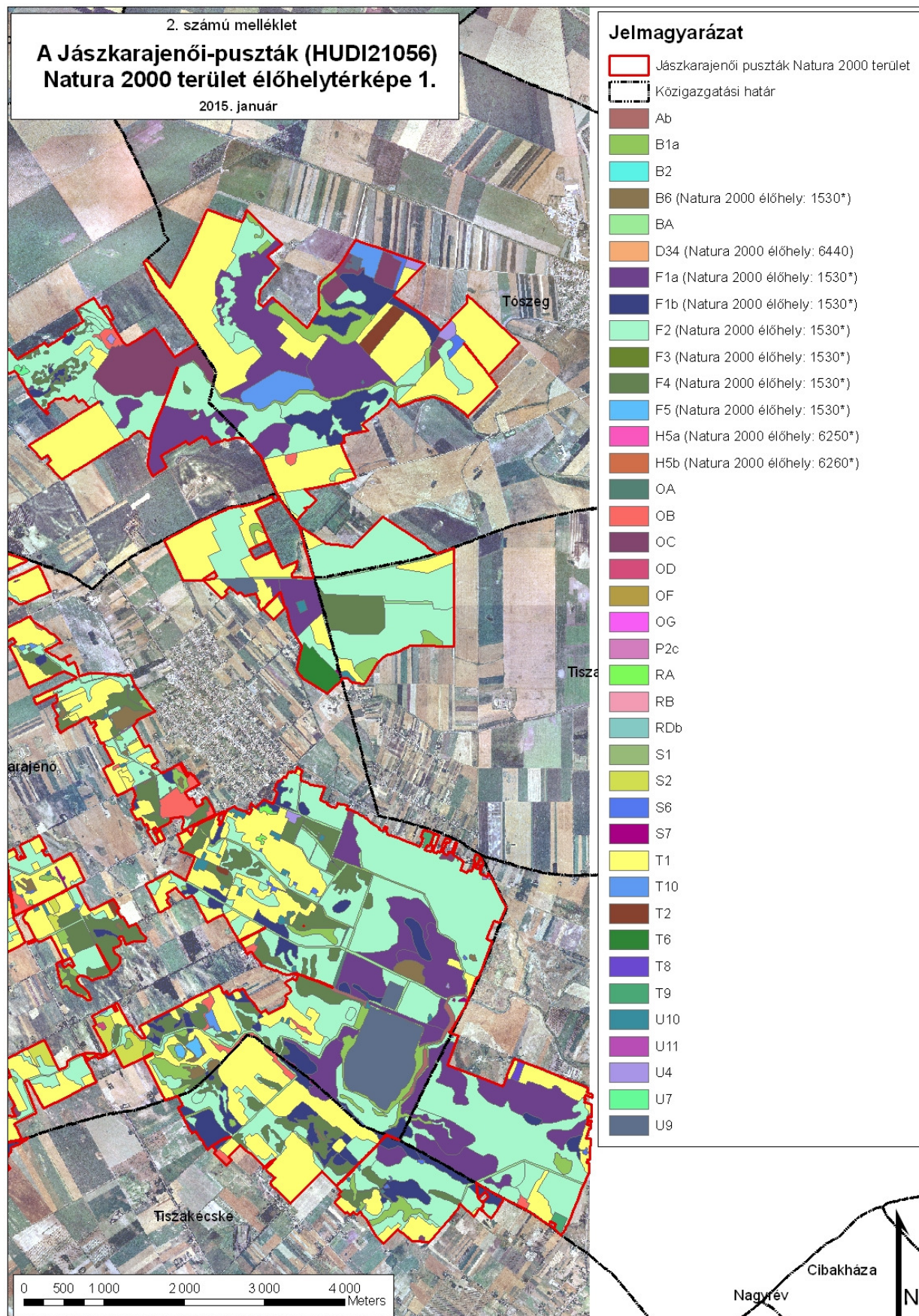
Az Élőhelyvédelmi Irányelv II. mellékletében felsorolt emlősök közül a területen jelölő faj a közönséges ürge (*Spermophilus citellus*) és a vidra (*Lutra lutra*). Újabb adata azonban a területen egyik emlősnek sincs. A közönséges ürgéről feltételezhető, hogy a területről kipusztult. Ennek ellenére javasolt a terület rendszeres ellenőrzése, az ürgére utaló nyomok keresése. A populáció meglétének regisztrálásához elegendő az egyedek vizuális megfigyelése, míg pontosabb állomány nagyság becsléshez az NBmR protokoll alapján készített sztenderd felmérést kell elvégezni, melynek módszertana a következő: Váczi és Takács 2009. A vidra esetében a megfelelő helyen végzett monitorozás történhet az egyedek vizuális megfigyelésével, a vidra által használt csapások, kotorékok felderítésével, ill. a hullatékok, jelölések felderítésével.

Az elkészült élőhelytérkép frissítése 10-12 éves ciklusonként szükséges. A térképezés során külön figyelmet kell fordítani az élőhelyeket veszélyeztető növényfajokra, így a selyemkóróra (*Asclepias syriaca*), a kanadai aranyvesszőre (*Solidago canadensis*). Az élőhelytérkép készítésekor vizsgálni kell, hogy a kezelési tervben javasolt kezelések milyen hatással vannak az egyes élőhelytípusokra. Az élőhelytérkép készítésének szempontjai, módszertana NBmR élőhely-térképezés protokollban kidolgozott elvek szerint kell, hogy készüljön (Takács, Molnár szerk. 2009), azzal a kiegészítéssel, hogy a Nemzeti Élőhelyosztályozási Rendszer szerint kategorizált vegetációs egységeket be kell sorolni az Élőhelyvédelmi Irányelv I. sz. mellékletében felsorolt élőhelytípusokba is.

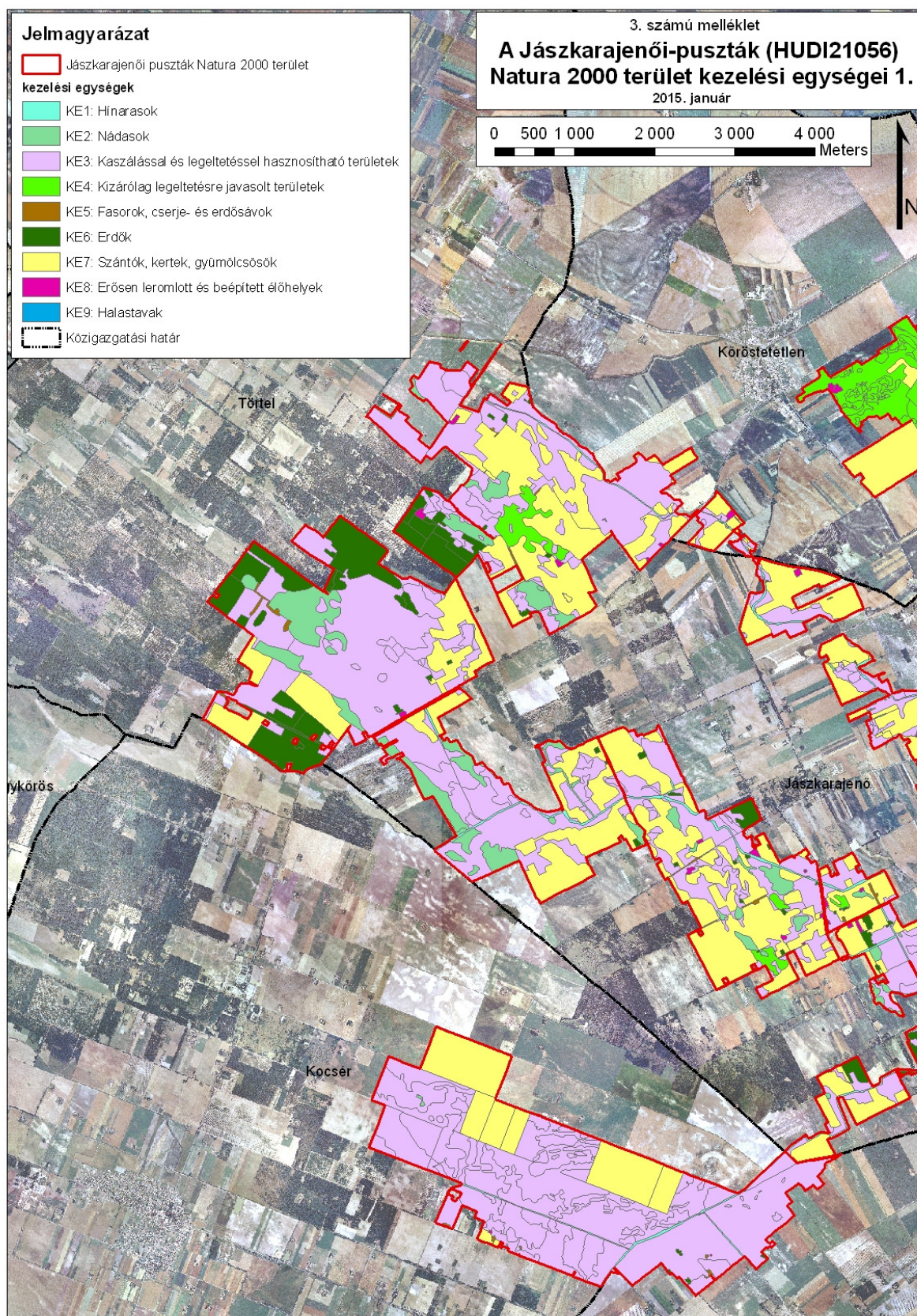
3.2.5. Mellékletek

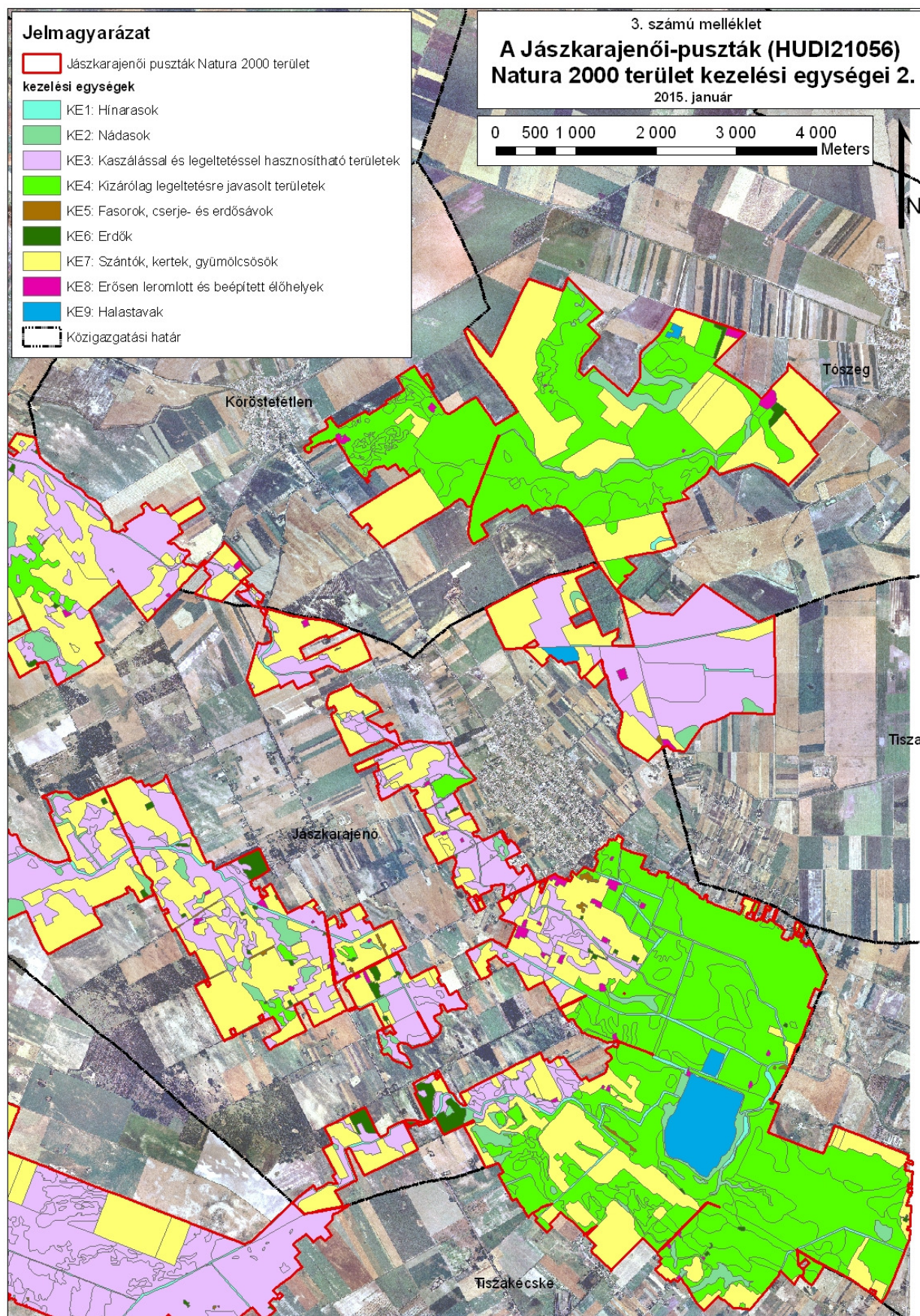
A terület ÁNÉR-szerinti élőhelyterképei:

A terület kezelési egységeinek térképei:

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Jászkarajenői puszták (HUDI21056) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, valamint nagyrészt átfed a Jászkarajenői puszták (HUDI10004) különleges madárvédelmi területtel, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet az irányadó.

A területen ex lege védelem alatt álló szikes tavak, valamint kunhalmok is találhatóak. Ezekre egységesen a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik, amely egyben általános, egész Magyarország területén érvényes természetvédelmi előírásokat is tartalmaz.

A terület 94 %-a az országos ökológiai hálózat övezet része, amelyről a Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény rendelkezik (ld. 1.6. fejezet).

Az erdőkre vonatkozóan a területen a 812 sz. Ceglédi Erdészeti Tervezési Körzet második erdőterve, a 814 sz. Abonyi Erdészeti Tervezési Körzet második erdőterve és a 921 sz. Szolnoki Körzet Erdőterve (van érvényben, és általánosságban érvényes az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény).

A szántóterületeken egységesen alkalmazandók a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései.

A vadlétszám szabályozásáról a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadásatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004 (V. 4.) FVM rendelet rendelkezik.

A csatornák, vízfolyások menetén általánosan alkalmazandó a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet.

A vízfolyások a Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság vagyongazdálkodásában vannak. A KJT területén található erdők nagy része magántulajdonban van, a többi erdőterület közösségi, illetve állami tulajdonban áll. A gyepterületek egy része a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában van, a többi magánkézben. Tulajdonosi szerkezet alapján mintegy 78 %-ban magántulajdonban vannak a területek, a maradék állami (kb. 15%), önkormányzati (kb. 2,5%), illetve szövetkezeti (kb. 4,5%) tulajdonban van.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Mezőgazdasági területekre igénybe vehető támogatások:

A tervezési területen a jelenlegi agrártámogatási rendszer alapját az egységes területalapú támogatás (SAPS) és a gyepterületeken az Európai Vidékfejlesztési Alapból lehívható (EMVA) Natura 2000 támogatások adják (az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet).

Natura 2000 kifizetések a 269/2007 (X. 18.) Korm. rendelet által meghatározott feltételek betartása mellett kérhetők, ez kizárólag gyepterületek hasznosítású területek esetében van hatályban. A

gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatást a 128/2007. (X. 31) FVM rendelet szabályozza. Az ebben foglalt a feltételeknek a betartása nem csak a Natura 2000 területekre, hanem a SAPS (Single Area Payment Scheme) támogatásokra is vonatkozik. A Natura 2000 gyepterületek esetében viszont ezen, valamint a 269/2007. (X. 18.) és a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendeletben megfogalmazott földhasználati szabályokat abban az esetben is be kell tartani, ha a földhasználó nem igényel a területén támogatást.

A SAPS, azaz az egységes területalapú támogatás hazánkban azokra a gyepek és szántó területekre igényelhető, amelyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. A gazdálkodónak az összes bejelentett területét a helyes mezőgazdasági gyakorlatnak megfelelően kell művelnie és megfelelő környezeti állapotban kell tartania. Ezeknek a feltételeknek a teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH), külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, helyszíni bejárással ellenőrzi.

A tervezési terület része a Gerje-Perje sík MTÉT-nek. A területet 244 MEPAR-blokk érinti. Jelenleg a gazdálkodók a SAPS és a Natura 2000 gyepek támogatását veszik igénybe, valamint az: AKG program extenzív gyepgazdálkodás célprogramjában vettek részt.

Erdőkre (szektortól függetlenül) igénybe vehető támogatások:

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdészeti potenciál helyreállítására nyújtandó támogatások igénybevételének részletes szabályairól szóló 32/2008. (III. 27.) FVM rendelet – A jogszabály alapján normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére:

- alaptámogatás: (a) erdőfelújítást megelőző terület-előkészítés, a károsodott faállomány letermelése, (b) első kivitelű erdősítés vagy pótlás, (3) töre vágás vagy sarjztatás
- kiegészítő támogatás: (a) bakhátak létesítése, (b) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése, (c) 15 fokot meghaladó lejtésű területen rőzsefonat vagy talajfogó gát létesítése

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető az alábbi fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására:

- erdőállomány alatti erdősítéssel történő szerkezetátalakítás
- tarvágást követő szerkezetátalakítás: (a) fafajcserével, (b) fafajcserével, tuskózással, gyökérfésüléssel, (3) fafajcserével, fajnjektálással vagy tuskókenéssel
- állománykiegészítéssel történő szerkezetátalakítás

A Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet alapján támogatás igényelhető.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről (MTÉT, AKG) szóló 61/2009 (V. 14) FVM

rendelet, a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásainak, valamint az ehhez nyújtandó támogatás részleteiről, és az igénylés menetéről az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet módosítása javasolt annak érdekében, hogy élőhelyspecifikus dotáció valósulhasson meg.

Szántók visszagyepesítésére jelenleg nincs kidolgozott természetvédelmi célú támogatási rendszer, csak az MTÉT területeken, ennek általánossá tétele javasolt Natura 2000 területeken.

Cserjésedés visszaszorítására és az inváziós fajok eltávolítására jelenleg nincs kidolgozott támogatási rendszer, ezért javasoljuk ilyen típusú rendszer kiépítését. Olyan támogatási rendszert javasolunk, amely a cserjésedés, illetve a fertőzöttség mértékét alapul véve, javasolt technológiák (élőhelytől és fertőzöttségtől függően mechanikai, vagy kémiai módszer) alkalmazása mellett nyújtana a visszaszorításhoz támogatást.

3.3.2. Pályázatok

A kJT területét érintően kidolgozás alatt áll egy, a 2014 és 2020 közötti időszakban megvalósítandó, természetvédelmi célú VEKOP pályázat, amelyben a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság projektgazdaként vesz részt.

- Címe: Jászkarajenői puszták, valamint a Hajta-mente vizes élőhelyeinek rekonstrukciója.
- A pályázat célja vízvisszatartás és sekély vizes árasztásos rekonstrukciók, valamint vízkormányzó műtárgyak és nyílt vízfelület helyreállítása szikes tavakban, mocsarakban és gyepeken. A projekt kiemelt jelentőségű, országosan ritka élőhelytípusok, a pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530)* védelmét célozza.
- Előkészítés tervezett időszaka: 2015.
- Megvalósítás tervezett időszaka: 2016-2017.
- Tervezett össz-költségvetés: 450.000.000 Ft.

Az egyéb élőhelyrekonstrukciós javaslatok LIFE+ program keretében is finanszírozhatók.

3.3.3. Egyéb

Nincs egyéb javaslat a terv megvalósítására.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Eszköz típusa	Célcsoport	Címzett	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
falugazdászok levélben történő megkeresése	falugazdászok	Ceglédi Járási Hivatal, Nagykőrösi Járási Hivatal, Szolnoki Járási Hivatal, Tiszakécskei Járási Hivatal	2013.05.13.	4 db levél
terepbejárás	a területileg érintett nemzeti park igazgatóság	DINPI Kelet-Pest Megyei Tájégsége	2013.08.16.; 2013.10.04	2 fő 2 fő
erdészeti igazgatóság levélben	erdészeti igazgatóság	Nemzeti Élelmiszerlánc-	2013. 11.26.	1 db levél

történő megkeresése		biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága		
tervegyeztetés	területileg érintett nemzeti park igazgatóság	DINPI Kelet-Pest Megyei Tájegysége	2013.12.19.	2 fő
szakmai terepbejárás	gazdálkodók, érintett hatóságok, települési önkormányzatok	91 szervezet, vagy gazdálkodó	2014. 11.13.	22 fő
gazdafórum	gazdálkodók, települési önkormányzatok	15 szervezet, 7 gazdálkodó, érintett önkormányzatok	2015.01.15.	11 fő
önkormányzati kifüggesztés	lakosság, gazdálkodók, tulajdonosok, települési önkormányzatok	Jászkarajenő, Kocsér, Kőröstetetlen, Tiszajenő, Tiszakécske, Tiszavárkony, Tószeg, Törtel Önkormányzata	2015.01.22 – 2015.02.12.	8 db önkormányzat
véleményezési kérelem	területileg érintett hatóságok	területileg érintett hatóságok, civil szervezetek	2015.01.26 – 2015.02.16.	85 db e-mail és ugyanennyi levél
honlap	lakosság		2013.01.01 – 2015.05.31	-

15. táblázat: Felhasznált kommunikációs eszközök

A Jászkarajenői puszták (HUDI21056) Natura 2000 terület fenntartási tervének elkészítése és az egyeztetési folyamat során az alábbi megkeresések történtek:

- 2013. május 13-án az illetékes járási hivatal írásbeli megkeresése történt, amelyben a falugazdászok közreműködésében bízunk. A kérdéseket tartalmazó lista mellékletként megküldésre került a falugazdászok részére. A Jászkarajenői puszták Natura 2000 terület egy járási hivatalhoz is tartozik.
- 2013. augusztus 16-án és 2013. október 4-én két ízben megtörtént a terület bejárása, amelynek során a terület aktuális állapotának felmérése és az általános problémák megtárgyalása történt meg.
- További tervegyeztetésre 2013. december 19-én, a DINPI Kelet-Pest Megyei Tájegységének egy munkatársával került sor, ahol a veszélyeztető tényezők és kezelési javaslatok átbeszélése történt meg.
- 2014. november 13-án szakmai terepbejárás történt, amelynek során a területen gazdálkodókkal, valamint az érintett hatóságok képviselőivel történt egyeztetés.
- 2015. január 15-én gazdafórum keretében ismételten megtörtént a terv egyeztetése. Erre az eseményre kifejezetten a területen ténylegesen gazdálkodó érintetteket vártuk.
- A fenntartási terveket 2015. január 22-én megküldtük az érintett önkormányzatoknak kifüggesztésre.
- 2015. január 26-án megküldtük e-mailen, majd postai úton is az érintett hatóságoknak a tervet, a véleményeket február 16-ig vártuk vissza.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A Jászkarajenői puszták Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság részéről az alább felsorolt érdekeltek megkeresése történt meg:

1. terepbejárás:

címzett: DINPI Kelet-Pest Megyei Tájégsége
résztevők száma: mindkét alkalommal 2 fő
alátámasztó dokumentum: menetlevél

2. falugazdászok levélben történő megkeresése:

címzett:

- Pest Megyei Kormányhivatal Ceglédi Járási Hivatala
- Pest Megyei Kormányhivatal Nagykőrösi Járási Hivatala
- Jász-Nagykun Szolnok Megyei Kormányhivatal Szolnoki Járási Hivatala
- Jász-Nagykun Szolnok Megyei Kormányhivatal Tiszakécskei Járási Hivatala

érintettek száma: 4 járási hivatal
alátámasztó dokumentum: kiküldött 4 db levél

3. erdészeti igazgatóság levélben történő megkeresése:

címzett: Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság
érintettek száma: 1 erdészeti igazgatóság
alátámasztó dokumentum: kiküldött 1 db levél

4. szakmai terepbejárás:

címzett:

- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Tiszakécskei Járási Hivatala
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Szolnoki Járási Hivatala
- Pest Megyei Kormányhivatal Ceglédi Járási Hivatala
- Pest Megyei Kormányhivatal Nagykőrösi Járási Hivatala
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Pest Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
- Pest Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága

- Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság
- Pest Megyei Rendőr-főkapitányság
- Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Bács-Kiskun Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal
- Pest Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítési Iroda
- Pest Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- Nemzeti Környezetügyi Intézet Alsó-Duna-völgyi Kirendeltsége
- Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Duna-völgyi Kirendeltsége
- Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Tisza-vidéki Kirendeltsége
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Bács-Kiskun Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Pest Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Bács-Kiskun Megyei Helyi Csoport
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. Dél-Alföldi Regionális Területi Iroda Kecskeméti Iroda
- Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Bács-Kiskun Megyei Kirendeltség
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kirendeltség
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Fővárosi és Pest Megyei Kirendeltség
- Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság
- Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság
- Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság
- NEFAG Zrt. Szolnoki Erdészet
- Budapesti Bányakapitányság
- Szolnoki Bányakapitányság
- Országos Erdészeti Egyesület
- Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ)
- a térségben érintett települési önkormányzatok
- a térségben érintett vadásztársaságok
- a területen ténylegesen gazdálkodók

résztevők száma: 22 fő

alátámasztó dokumentum: jelenléti ív, emlékeztető (4. számú melléklet)

5. gazdafórum:

címzett: helyben érintett gazdálkodók, illetve mivel több esetben a közvetlen elérhetőségük nem volt meg, ezért a

- Magán Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
- Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara

segítségét kértük a gazdák kiértékelésében.

résztevők száma: 11 fő

alátámasztó dokumentum: jelenléti ív, emlékeztető (5. számú melléklet)

6. önkormányzati közzététel:

címzett:

- Jászkarajenő Város Önkormányzata
- Kocsér Község Önkormányzata
- Körösten Község Önkormányzata
- Tiszajenő Község Önkormányzata
- Tizsakécske Város Önkormányzata
- Tiszavárkony Község Önkormányzata
- Tószeg Község Önkormányzata
- Törtel Község Önkormányzata

érintettek száma: 8 hivatal

alátámasztó dokumentum: 8 db postai levél, valamint a kifüggesztést igazoló dokumentumok (6. sz. melléklet)

7. véleményezési kérelem:

címzett:

- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Tizsakécskei Járási Hivatala
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Szolnoki Járási Hivatala
- Pest Megyei Kormányhivatal Ceglédi Járási Hivatala
- Pest Megyei Kormányhivatal Nagykőrösi Járási Hivatala
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Pest Megyei Kormányhivatal Földhivatala
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály

- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
- Pest Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
- Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
- Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
- Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság
- Pest Megyei Rendőr-főkapitányság
- Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
- Bács-Kiskun Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal
- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal
- Pest Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítési Iroda
- Pest Megyei Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- Nemzeti Környezetügyi Intézet Alsó-Duna-völgyi Kirendeltsége
- Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Duna-völgyi Kirendeltsége
- Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Tisza-vidéki Kirendeltsége
- Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Pest Megyei Területi Iroda
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
- Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Bács-Kiskun Megyei Helyi Csoport
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Budapesti Helyi Csoport
- Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Helyi Csoport
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.
- Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. Dél-Alföldi Regionális Területi Iroda Kecskeméti Iroda
- Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Bács-Kiskun Megyei Kirendeltség
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kirendeltség
- Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Fővárosi és Pest Megyei Kirendeltség
- Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
- Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság
- Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság
- Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság
- NEFAG Zrt. Szolnoki Erdészet
- Budapesti Bányakapitányság
- Szolnoki Bányakapitányság
- Országos Erdészeti Egyesület

- Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ)
- Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)

beérkezett vélemények száma: 21 vélemény (7. sz. melléklet)

alátámasztó dokumentum: kiküldött postai levelek és e-mailek, beérkezett vélemények

8. kiadvány:

Cincér Hírlevél (8. sz. melléklet)

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás
Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	2015. február 2.	A tervvel egyetért, nincs javaslat.	-
Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	2015. február 6.	Az erdőterületeken keletkező tüzesetek megelőzése érdekében irányadó jogszabályi vonatkozásokat ismertette. A tervhez érdemi hozzászólást, javaslatot nem tett.	-
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Földhivatala	2015. február 18.	Érdemi észrevételt nem tett.	-
Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága	2015. január 28.	A tervvel egyetért, javasolja belevenni, hogy a vadgazdálkodási létesítmények vadászatra jogosult által történő elhelyezése a mindenkori természetvédelmi kezelő hozzájárulásával - egyetértve - történhet.	A tervbe beépült.
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	2015. március 3.	A tervvel egyetért, nincs javaslat.	-
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatósága	2015. január 29.	A tervvel egyetért, nincs javaslat.	-
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Szolnoki Járási Hivatala	2015. február 10.	A tervvel egyetért, nincs javaslat.	-
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-Főkapitányság	2015. február 10.	A tervvel egyetért, nincs javaslat.	-
Kocsér község Önkormányzata	2015. február 23.	Kéri a tervbe beépíteni a Natura 2000 területek gazdálkodók részletes és folyamatos tájékoztatását a növénytermesztés, állattenyésztés egyéb gazdálkodási formáit érintő lehetőségeiről.	A tervkészítés során a gazdálkodókkal folyamatosan tartottuk a kapcsolatot, a fenntartási terv végrehajtása egyéb jogi aktusokon keresztül történik (támogatási rendeletek elfogadása stb.). Ezek minden esetben kommunikálásra kerülnek az előkészítések során.

Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	2015. február 26.	A tervvel egyetért, javaslatot nem tesz.	-
Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	2014. október 31.	<ul style="list-style-type: none"> - Felsorolja a területen által érintett vízfolyásokat, csatornákat, vízvisszatartó műtárgyakat, belvízvédelmi műveket. - Tájékoztat, hogy a Körös-ér mederfejlesztése és rekonstrukciója 2010-ben megvalósult és tájékoztat az üzemeltetési szabályzat szerinti 4-féle üzemrendről, valamint a vízvisszatartás során alkalmazandó előírásokról (a vízminőség-monitorozásáról), illetve a Körös-éri és a Gerje-Perje belvízrendszer összekötését biztosító két csatorna működési lehetőségeinek mindenkori biztosításáról. - Felhívja a figyelmet, hogy jelenleg is folyamatban van a Duna-Tisza közti Hátság vízhiányos ökológiai állapotának javítása érdekében készülő vízkészlet gazdálkodási projekt tervezése (ennek része a Körös-éri öblözet is), amelyben többek közt a medertározáson túl kiépített oldaltározási lehetőségek kihasználása is felmerül. - Felsorolja a KÖTIVIZIG által végzett fenntartási munkákat szabályozó jogszabályokat. - Felhívja a figyelmet, hogy a fenntartási tervben megfogalmazott beavatkozásoknak összhangban kell lennie a Vízügytő-gazdálkodási, valamint az Árvízi Kockázatkezelési Tervben megfogalmazottakkal. - Javasolja a DINPI és a KÖTIVIZIG közötti folyamatos szakmai egyeztetést. 	<p>A tervbe részben beépült.</p> <p>A tervezett vízpótlás olyan előkészítési szakaszban van, amelyből végleges érdemi információkat nem lehetett átvenni.</p> <p>A tervkészítés során a VGT-t figyelembe vettük, a szakmai egyeztetés folyamatos.</p>
Magyar Bányászati és Földtani Hivatal, Budapesti Bányakapitányság	2015. február 13.	A tervvel egyetért, javaslatot nem tesz.	-
Magyar Bányászati és Földtani Hivatal, Szolnoki Bányakapitányság	2015. február 3.	A tervvel egyetért, javaslatot nem tesz.	-
Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Dél-Alföldi Régió	2015. január 19.	A megkeresést köszönettel veszi, kéri a további tájékoztatást minden érdemi információval kapcsolatban. A tervhez érdemi észrevételt nem tesz.	-
Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság	2015. február 4.	<ul style="list-style-type: none"> - Katasztrófavédelmi szempontból kifogást nem emel. - Javasolja, hogy az erdővel érintkező, vagy azon áthaladó vasút és közút mentén az erdő felőli oldalon található 2 m széles védősávok a Natura 2000 területek kijelölésekor ne kerüljenek bevonásra. - Az idegenhonos erdőállományok őshonosra történő cseréje és az inváziós fajok eltávolítása során javasolja tűzpázták létesítését. 	<p>A tervbe nem épült be.</p> <p>- A Natura 2000 területek kijelölése, a határvonalak megállapítása nem a fenntartási terv hatásköre.</p> <p>- Tűzpázták kialakítását jelölő élőhelyek rovására nem támogatjuk, egyéb esetekben természetvédelmi szempontból nincs akadálya.</p> <p>- Amennyiben a tűzvédelmi</p>

		- Lakott területekhez közel, őshonos fafajokkal történő erdőfelújítás, pótlás, állománykiegészítés során javasolja a tűzvédelmi szempontból kevésbé veszélyeztetett kategóriába tartozó fajok alkalmazását (a fajok sajnos nem kerültek megnevezésre).	szempontból kevésbé veszélyeztetett kategóriába tartozó őshonos fajok termőhelyhonosak is, a javaslat természetvédelmi szempontból támogatható.
Pest Megyei Kormányhivatal Ceglédi Járási Hivatala	2015. február 13.	Nincs észrevétel.	-
Pest Megyei Kormányhivatal Földhivatala, Földügyi Osztály	2015. február 4.	<p>- Kifogást nem emel, de felhívja a figyelmet a 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezéseire.</p> <p>- A vélemény alapján több, a gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslat (pl. a kaszálások számának és idejének meghatározása) is ellehetetleníti a hasznosítási kötelezettségnek történő elégtételt.</p> <p>- A szántóterületek visszagyepesítése álláspontja szerint a földhasználó részére sérelmes lehet.</p> <p>- Álláspontja szerint a dokumentációnak csak olyan ajánlásokat lenne indokolt tartalmaznia, amelyek nem ütköznek egyéb ágazati jogszabályokba.</p>	<p>A tervbe részben beépült.</p> <p>- A gyepterületeken a kaszálás/legeltetés fenntartása a tervben foglaltak alapján és természetvédelmi szempontból is mindenképpen javasolt, tehát a hasznosítás az előírás-javaslatok alapján is biztosítható (sőt, kívánatos). A kaszálások számának és időpontjának meghatározása nem mond ellent a hasznosításnak, csak a természetvédelmi szempontok érvényesülését segíti elő.</p> <p>- A szántóterületek visszagyepesítése csak abban az esetben kötelező, ha a Natura 2000 terület kijelölésekor (2004-ben) a földrészlet gyeperület (rét/legelő) művelési ágban volt és a szántóvá történő feltörés, esetleg a művelési ág megváltoztatása ezután, az illetékes természetvédelmi hatóság engedélye nélkül történt meg. A 3.2.1 Élőhelyek kezelése fejezetben, a gazdálkodáshoz köthető javaslatok között szerepel, hogy „Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok közül a szántóterületek visszagyepesítésére ... vonatkozó javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg”, tehát nem kötelező, arról a gazdálkodó maga dönt, figyelembe véve az esetleges anyagi hátrányt. (Megjegyzendő, hogy gyepterületek esetében Natura 2000 területen kompenzációs támogatás igényelhető.)</p>
Pest Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és	2015. február 27.	Véleménye szerint a terv a vaddisznó-állományra és annak kártételére nézve túlzó észrevételeket fogalmaz meg, mert az érintett pest megyei vadászterületeken vaddisznó csak	A vélemény a tervbe beépült.

Halászati Osztály		elvétve, váltóvadként fordul elő. Amennyiben a vaddisznó megtelepedne és károkat okozna a területen, az eredményes visszaszorítás érdekében szükségesnek tartja a nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszíneken és módon szóró kialakításának lehetőségét. Felhívja a figyelmet, hogy a megfelelően működtetett szóró elsősorban a vadászat eredményességét segíti elő és nem a vaddisznó-állomány élet- és szaporodóképességét javítja.	
Pest Megyei Kormányhivatal Nagykőrösi Járási Hivatala	2015. január 26.	A tervvel egyetért, nincs javaslat.	-

16. táblázat: Beérkezett vélemények és azok tervbe építése

A beérkezett véleményeket a 7. számú melléklet tartalmazza.